



SÂMİHA AYVERDİ ANADOLU LİSESİ

2015 - 2016

İmtiyaz Sahibi

Zeki Baki Uzun

Yayın Yönetmeni

Ahmet Mayalı

Genel Koordinatör

Esra Bakkaloğlu

Yayın Kurulu

Tasarım ve Uygulama

Derginin yapımı,
"Yayın İletişim Kulübü"
öğrencileri ve
"Yaratıcı Yazarlık
Yaratıcı Drama"
egzersiz ekibinin
ortak çalışması ile
gerçekleştirilmiştir.

İrtibat

www.samihayverdial@k12.tr

Arpaemini Mah.

Tatlıpınar Cad. No:1

Fatih / İSTANBUL

(0212) 631 23 88

Baskı

Özal Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş

Kazım Dinçol San. Sit.

No: 81/39

TOPKAPI/ İSTANBUL

Tel :90 212 565 25 99

Fax:90 212 613 84 38

Bu sayımızda

TÜBİTAK'TA ÖDÜLLERİ TOPLADIK.....	3
ŞEKER HAYATLAR.....	5
TÜDİK 2. ÇALIŞTAYI GERÇEKLEŞTİRİLDİ.....	6
AYVERDİLİ OLMAK BİR İNSANLIK HAZİNESİYLE TANIŞMAKTIR..	7
YAŞAMIN ANLAMLANDIRILMASINDA BİR DEVRİM: KUANTUM....	8
EVRENDE YENİ BİR PENCERE: YERÇEKİMSSEL DALGALAR.....	11
İZAFİYET VE UZAY-ZAMAN... ..	12
YAPAY ZEKA KAPIDA.....	13
NOBEL KİMYA ÖDÜLÜ PROF. DR. AZİZ SANCAR'IN	14
BİR HAFTADA LONDRA.....	15
ORTAK DİLİMİZ MÜZİK.....	16
TÜRKÇE RAP'TE SON VAZİYET.....	16
TARİHİMİZDE BİR TEDAVİ YÖNTEMİ OLARAK MÜZİKAL TERAPİ..	17
ROCK MÜZİĞİN KÖKÜ: BLUES.....	18
MÜZİK DÜNYASINDAN... ..	19
NİCE MASALLARA TUZ KRAL: CEM ADRIAN.....	20
KİTAPLAR.....	21
BİR EDEBİ TÜR OLARAK DENEMELERİN GÜZELLİĞİ.....	22
ÖZGÜRLÜĞÜMÜZDEN KALEMLERİMİZE AKANLAR.....	23
CEREN ZEHRA ERGİN: "HEDEFİM OLİMPİYAT ŞAMPİYONLUĞU"	24
MÜNAZARALAR, MAKROFAJLIKLAR, YARI FINALLER VS.....	25
MÜZEHHİBE VE EBRUZEN EĞİTMEN HATİCE YÜCEL İLE.....	26
SEN EY SEVGİLİLER SEVGİLİSİ	27
UYURKEN BÜYÜR ÇOCUKLAR	28
ÖYLE DEĞİL Mİ DEFTER?	29
İSTANBUL'U ANLAMAK.....	30
FOTOROMANTİK.....	31



NİTELİKLİ BİREYLER NİTELİKLİ EĞİTİMLE YETİŞİR

Değerli öğretmen arkadaşlarım ve sevgili öğrenciler!

Geleceğe umutla ve güvenle bakan bu eğitim yuvasının, Sâmiha Ayverdi Anadolu Lisesi ailesinin bir ferdi olmaktan büyük kıvanç duyduğumu belirtmek istiyorum.

Her zaman vurguladığımız gibi eğitim, çok uzun bir süreçtir. İnsan yaşamının bütününe yayılan ve sonuçları uzun dönemler sonunda ortaya çıkan zorlu bir süreç... Lise dönemi, bu sürecin kısa bir kesitidir. Fakat dinamizmin zirvede olduğu, öğrencinin şahsiyetinin oturmaya başladığı, yetişkin vasıflarının temellerinin atıldığı, en fazla hatırlanan, geleceğe en çok aktarılan bir kesittir.

Bizim amacımız, lise yıllarında bize emanet edilen gençlerimizi Türk Milli Eğitimi'nin amaçları doğrultusunda, güçlü Türkiye'nin geleceğini oluşturacak nitelikleri kazanmış bireyler olarak yetiştirmektir.

Bizler, öğrencilerimizin kişisel niteliklerini dikkate alarak öğrenmelerini sağlamak; değerlerini yaşayan ve yaşatan, özgüveni yüksek, olaylara çok yönlü bakabilen, çağının gelişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek beceriler kazanmış, çevresi ile iyi ve olumlu iletişim kurabilecek davranışlar benimsemiş bireyler olmalarını temin etmek için varız. Bu misyonu yerine getirmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayız.

Okulumuzda düzenlenen sosyal etkinliklerde görev alan ve değişik alanlardaki yarışmalarda Sâmiha Ayverdi adını duyuran öğrencilerimizi ve öğretmen arkadaşlarımı cân-ı gönülden kutlarım.

Dergimiz "SARMAŞIK"ın yedinci sayısının yayımlanıyor olmasından dolayı da dergide emeği geçen öğrencilerimize ve öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

ZEKİ BAKİ UZUN
OKUL MÜDÜRÜ



TÜBİTAK Proje Yarışmasında Dereceleri topladık

Psikoloji dalında Marmara bölge 2.si ve 3.sü olduk.

FATMA AY



TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda okulumuz bu sene Psikoloji dalında bölge ikincisi ve bölge üçüncüsü oldu.

Yarışmada Esra Bakkaloğlu ve Ebrar Hayiroğlu'nun hazırladığı "Anne Kalbi Çocuğun Okuludur: Okul Öncesi Çocukların Davranış Problemleri ve Annelelerinin Yetiştirme Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu proje ikincilik ödülünü, Berfin Polat ve Ceren Zehra Ergin 'in hazırladığı "Özel Eğitime İhtiyacı Olan Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Gereksinimlerinin Belirlenmesi" başlıklı proje ise üçüncülük ödülünü almaya hak kazandı.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da Felsefe öğretme-



nimiz Nimet Kılıç'ın danışmanlığında Psikoloji dalında 3 proje ile yarışmaya katıldık. 3 projemiz de başvuran toplam 45 proje arasından ilk 7'ye kalmayı başararak sergi alanına davet edildik. Bu, oldukça önemli bir başarıydı.

Okulumuz adına katılan 3. proje, tarafımdan hazırlanan "Farklı Türde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlığını taşıyordu. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde düzenlenen bölge sergisine katılacak olmak heyecan vericiydi.

Serginin sürdüğü 4 gün boyunca inanılmaz deneyimler edinmemize vesile olan yarışma, gerçekte bundan da fazlasını kattı bizlere. Geldiğimiz noktaya ulaşmada birçok zorluklarla karşılaşmış olsak da bunca güzel anıyı biriktirmemize imkan sağladığı için "ne iyi etmişiz de katıl-

mışız bu yarışmaya" demenin keyfi bir başka oluyormuş.

Yarışmadan haberdar olup hangi dalda proje geliştireceğimize karar verdikten sonra bizi geniş bir literatür çalışması ile konu belirlemek bekliyordu. Çeşitli konular bulup aklımızda evirip çevirip birçoğunu eledikten ve nihayet herkes konusunu oturtuktan sonra işi pratiğe dökmeye başlamıştık. Haftalarca süren literatür taramaları, anket uygulamaları sonrasında projelerimizi yazıya geçirdik. Başvuru merasimi başladığında emeklerimizin karşılığını alamamak gibi kaygılarımız olsa da yaptığımız çalışmalara güvenimiz tamdı.

Asıl sürecin başlangıcı olan bu sergi daveti ile kısa zaman diliminde projemizin büyük bir kısmını gelen



misafirlere ve jüriye sunabilmek amacıyla somut hale getirdik. Danışman öğretmenimiz 3 proje ile ilgilenmeye çalışırken biz de ailelerimize, arkadaşlarımıza sunumlar yaparak kendimizi hazırlamaya çalıştık.

Nihayet beklediğimiz gün geldiğinde okuldaki araç-gereçlerimiz ile bölge sergisinin ev sahipliğini yapan İTÜ Ayazağa Kampüsü'ne doğru yola çıktık. Gelir gelmez atmosfere alışmamızla kendimizi standlarımızın başında bulduk. Misafirler gelmeden önce standlarımızı sunma hazır hale getirdik. Bir yandan projelerimizi anlatırken diğer yandan jüri mülakatının stresi içerisindeydik. Standları dolaşan misafirler, okulumuzdan 3 projenin ilk 7 'ye girmesine şaşırarak beraber her birimizi bu gurur dolayısıyla tebrik etti. Stand görevlileri jüri savunması



olacağını haber verdikten hemen sonra hızlı bir şekilde kendimizi bu sunuma hazırlamaya başladık. Nimet Öğretmen durmaksızın bize moral vererek sunuma hazır hale getiriyordu. Jüriler çağırıldığında, mülakat odalarında teker teker projelerimizi sunduktan sonra geriye yarışmanın tadını çıkarmak kalmıştı. Her ne kadar projelerimizi sunduğumuz için rahatlamış olsak da sonuçları da merakla bekliyorduk.

Kalan 3 günümüz diğer dallardaki projeleri incelemek, yeni şeyler keşfetmek ve üniversitenin tadını çıkarmakla geçmiş oldu. Farklı konuları ilginç yönleri ile ele alan öğrenciler, misafirleri ve jürileri hayrette bırakmanın yanı sıra lise öğrenci gençliği için de örnek oluyorlardı.

Üçüncü gün de standlarda projelerimizi sunduktan sonra nihayet sıra ödül törenine gelmişti. Dereceye girmesek dahi bölge sergisine davet edilme başarısının farkındalığı ile sonuçları beklemeye başladık. Önce her ala-



nın üçüncüleri açıklanacaktı. Ve Psikoloji dalında Berfin ve Ceren bölge üçüncüsü olmuştu. Hepimiz bu başarıya sevinirken mikrofondan Esra ve Ebrar'ın projelerinin de bölge ikincisi olduğu açıklandı. İşte bu çok iyi bir başarı demektir. Sergiye seçilen ilk 7 projeden 3'ünde yer alırken, daha sonra bölge ilk 3'ünde ikincilik ve üçüncülük derecesine yerleşerek gururlanılacak bir başarı elde etmiştik.

Üzerimizde çok büyük emeğe sahip sevgili danışmanımız Nimet Kılıç'a, bizlerin böyle güzel bir tecrübe kazanmamızı sağlayan ve hiçbir konuda desteğini esirgemeyen okulumuza, her konudaki destekleriyle bizim maddi manevi yanımızda olan sevgili arkadaşlarımıza ve ailelerimize samimiyetle teşekkür ediyoruz.

Böyle deneyimler yaşamak ve mezun olduğu zaman arkasında güzel anılar bırakmak isteyen tüm arkadaşlarıma bu tür yarışmalarda yer almalarını tavsiye ederim.

4

FELSEFE OLİMPİYATLARI'NA KATILDIK

SELÇUK POLAT / 11E

Bu yıl 20.si düzenlenen Liseler Arası Felsefe Olimpiyatları, 6 Aralık 2015 tarihinde Özel Getronagan Ermeni Lisesi'nde gerçekleştirildi. Türkiye Felsefe Kurumu tarafından her yıl düzenlenen olimpiyatlara bu yılda katıldık. Amacı felsefe sevgisini arttırmak ve pekiştirmek olan bu etkinlik; doğru düşünen, düşündüklerinin hesabını verebilen ve bu hesabı verirken felsefi bilginin kaynaklarından yararlanmasını bilen gençlerin önünü açmak, gençlerin kendilerini ve dünyayı tanımalarını; ülke ve dünya problemlerini görmelerini ve bu problemler üzerinde özgün düşünceler üretebilmelerini mümkün kılacak tutarlı düşünme alışkanlığı kazandırmayı hedefliyor.

Olimpiyatlara Marmara Bölgesi'nin dört bir yanından gelen lise öğrencileri yoğun ilgi göstermişlerdi. Müsabakanın yapılacağı sınıfa girdiğimizde bize üç tane filozofun vecizesini verdiler ve bunlarla ilgili bir yazı yazmamızı istediler. Bu filozoflar Francis Bacon, Immanuel Kant ve Uluğ Nutku idi. Ben Immanuel Kant'ı seçtim. Kant, günümüzün düşünce sistemine çok büyük oranda etki etmiş,

insanın kendi çıkarından önce çevresindeki insanlara yararlı olmasının bir ödev ve sorumluluk olduğunu, her insanın içindeki ahlak yasasının onları "iyi olan"ı, görevini yapmaya yönlendirdiğini belirtmiş ve bunu da "Her defasında, şahsında olduğu kadar başkasının şahsında da, sırf araç olarak değil aynı zamanda amaç olarak davranışlarda, eylemlerde bulun." sözüyle ifade etmiştir.

Bu süreçte bana destek olan ve beni yalnız bırakmayan Felsefe dersi öğretmenimiz Nimet Kılıç'a ve diğer bütün öğretmenlerime teşekkürlerimi sunarım.



sosyal dayanışma ve yardımlaşma kulübümüzün dayanışma ve destek etkinlikleri

Şeker Hayatlar

'iyi insanlar hâlâ varlar, hep olacaklar!'

ESRA BAKKALOĞLU - MUSTAFA TUTAL

Okulumuz Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kulübü olarak Eyüp Belediyesi tarafından yardımlaşma ve hayır işleri için kurulan Şefkateli Mağazası'nı ve down sendromlu kardeşlerimiz için yapılandırılan Şeker Hayat'ı ziyaret ettik.

Öncelikle gönüllü arkadaşlarımızla bir grup oluşturduk. Yapılması gerekenleri belirledik ve işe koyulduk. Arkadaşlarımız bize yardım toplamada ve organizasyonda çok yardımcı oldular. Onlar da bu işin gönülden yapıldığının farkındaydılar. Kantinde otururken verilmiş olan bu kararın ne denli güzel sonuçlar doğurduğunu görmüş ve hep birlikte yaşamış olduk. Süreç içerisinde evrakların tamamlanması, yardımların kolilenmesi vb. konularda Semiha Hoca'mız bize çok destek oldu. Bizler de duyarlı davranarak kırtasiye malzemesi, kıyafet, okuma kitabı gibi eşyalar temin ettik ve oluşturduğumuz grupla birlikte öncelikle Şefkateli Mağazası'na doğru yola çıktık. İlk önce mağazayı gezdik ve aslında bizim haberimizin olmadığı bazı hayır işlerinin nasıl yürütüldüğü hakkında kurum yetkililerinden bilgi aldık. "İnsanlık" kavramının mânâsını yavaş yavaş yitirdiği şu zamanlarda insanların başkaları



için ne kadar çabaladığının, hâlâ bir yerlerde iyi insanların var olduğunun farkına varmıştık. Temin ettiğimiz eşyaları teslim ettikten sonra sıra Şeker Hayat'taydı.

Şeker Hayat'a vardığımızda içerideki atmosferin sıcaklığı daha kapıdan adımımızı atar atmaz bizi sarmaya başlamıştı. Masumiyet duygusunun tavan yaptığı bu arkadaşlarımızla zaman geçirmek bize huzur veriyordu. Yani insanların hayatının

daha yaşanabilir bir hale nasıl geldiğini gördük ve Şeker Hayat'ın insanların hayatlarını şeker tadında sürdürmesinin bir vasıtası olduğunu da anlamış olduk. Burada down sendromlu kardeşlerimizle güzel sohbetler edip hoş vakit geçirdik. Bize elleriyle yaptıkları ürünlerden hediye ettikleri ve daha da önemlisi engellerin engel olmadığını göstererek bizlere büyük bir ders verdiler. O atmosferle tanıştıktan sonra bazı değerlerimizi gün yüzüne çıkarmamız gerektiğinin bilincine ulaştık. Bizim gibi gençler onların umut ışıklarıydık. Ve inanın o ışığın sönmemesi için bir tebessüm bile onlara yetiyordu.

Ziyaretimiz boyunca yanımızdan ayrılmayan, destek ve ilgisini esirgemeyen, ayrıca farkındalık yaratmak için çarpıcı açıklamalarda bulunan Murat Hocamıza ve Semiha Hocamıza sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.





TÜRK DÜNYASI İŞBİRLİĞİ KONSEYİ (TÜDİK)

2. Çalıştay Gerçekleştirildi



6

Geçtiğimiz yıl okulumuz öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz ve il genelinde büyük yankı uyandıran Türk Dünyası İşbirliği Konseyi, bu yıl Fatih ilçesindeki okulların katılımıyla II. Çalıştay'ını gerçekleştirdi.

Sâmiha Ayverdi, Cağaloğlu, Çemberlitaş, Davutpaşa, Gelenbevi, Pertevniyal, Şehremini ve Vefa Lisesi'nden toplam 88 öğrencinin katılımıyla "Türk Dünyası Sorunlarına Genç Bakış!" sloganı altında bizlere kapılarını açan Kültür Ocağı Vakfı'nda çalışmalarımıza başladık.

88 katılımcı öğrenci, önce 22 özerk ya da bağımsız Türk devletine tasnif edildi. Bu şekilde 22 delegasyon oluşturulduktan sonra her delege kendi seçimi doğrultusunda siyasi, askeri, ekonomik ve eğitim-kültür şeklinde 4 komisyona yönlendirildi.

İlk gününde açılışa katılan davetlilerden;

Sâmiha Ayverdi Anadolu Lisesi Müdürü Zeki Baki

UZUN; Fatih İlçe Milli Eğitim Şube

Müdürü Bahar YILMAZ; İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İlyas TOPSAKAL; Kırım Türkleri Emel Vakfı Başkanı Zafer KARATAY; Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Eğitim ve Kültür Müdürü Metin KÖSE; Kültür Ocağı Vakfı Vakıf Müdürü İbrahim BİZ, katılımcıları bilgilendirecek ve gençlere yol gösterecek konuşmalar yaptılar.

İki günlük yoğun çalışmanın sonunda komisyonlar çözüm önerisi protokollerini oluşturdular. Oluşturulan bu çözüm önerisi protokolleri son gün genel kurulda oylanarak kabul edildi ve "Türk Dünyası İşbirliği Konseyi II. Çalıştay Çözüm Önerileri" başlığı altında toplandı.

Öncelikle programımıza katılarak bizleri yalnız bırakmayan katılımcılarımıza ve değerli akademisyenlerimize, Türk Dünyası İşbirliği Konseyi I. Çalıştay Kurucu Ekibine, yine destekçilerimizden BİGENÇ Derneği'ne,

tüm STK ve temsilcilerine, ardından bizlere desteklerini hiç esirgemenen Sâmiha Ayverdi Anadolu Lisesi öğretmenlerine ve son olarak buradan teşekkür etmekle bile haklarını ödeyemeyeceğimiz Türk Dünyası İşbirliği Konseyi'ne gönül vermiş, inanmış Ayverdililere, nâm-ı diğer 'TÜDİKÇİ'lere ne kadar teşekkür etsek azdır.

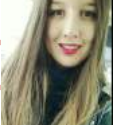
Türk Dünyası İşbirliği Konseyi'nin önümüzdeki çalıştaylarında buluşmak dileğiyle...



ENES BENZAROĞLU

Ayverdili Olmak BİR İNSANLIK HAZİNESİYLE TANIŞMAKTIR

NİSANUR KULAKLI



“Hangi okulda okuyorsun yavrum?” sorularına cevaben “Sâmiha Ayverdi Anadolu Lisesi’nde okuyorum.” dediğimizde “Ayverdili” oluyoruz, evet aksini iddia edemem. Ama ben sizlere tam mânâsıyla Ayverdili olma serüvenimden bahsedeceğim elimden geldiğince.

Ayverdi ile ilk buluşmam okulumuzun geleneği haline gelen Sâmiha Ayverdi’yi anma günü olmuştu. 9. sınıftaydım ve okulumuzun Sâmiha Ayverdi adını almasının 10. yılıydı. Bundan dolayı programın ayrı bir özenle hazırlandığı aşikârdı. Pürdikkat izlemiştik programı ve dik-

zin amacına ulaştığını açıklıyordu. Arif açılışı yaptı, sıra bana geldi. Heyecanımı belli etmemek için elimden gelen tüm çabayı sarf etmiştim ve sanırım başardım. Çünkü bir ara okul müdürümüzle göz göze geldiğimde bize gurur duyarak, aferin diyerek baktığını hissettim. Beni en çok rahatlatan an buydu sanırım. Çünkü hepimizde “inşallah müdür beğenir, bir aksilik çıkmaz” tereddütü vardı. Ama çok şükür ki emek verdiğimizizi gösterebildik, sağolsun müdürümüz de program sonrasında defalarca tebrik etti, hatta “Seni sevmiyordum ama gözüme girdin, aferin.” demişti bana.

Programın en çok emek verdiğimiz kısmı “Râz-ı Derûndan Akisler” isimli projemizdi. Ben sizlere projeden bahsederken okulumuzun Youtube kanalından projemizin videolarına göz atmanız nazikane tavsiyemdir. Sâmiha Ayverdi’nin “Dile Gelen Taş” ve “Hancı” adlı eserlerinden seçtiğimiz mensur şiirlerin seslendirilmesinden oluşan sekiz adet video hazırladık. Sâmiha Ayverdi’nin yakın çevresi, dostları, yazarlar, devlet büyükleri ve pek çok kişiye kitaplarını imzalararken yazdığı ithafların derlendiği “İTHAFLAR” kitabında, mensur şiirleri için “Râz-ı Derûn” ifadesini kullanmıştır. “Râz-ı Derûn, “derindeki sırlar” ya da “içteki sırlar” anlamına geliyor. Biz de projemize Sâmiha Ayverdi’nin bu ifadelerinden ilham alarak ‘Râz-ı Derûndan Akisler’ dedik. Videoların seslendirilmesinde okulumuz öğrencilerinden Arif Demirel ve Pelin Kalyon , videolarımızın düzenlenmesinde okulumuzun teknik ekibi Yusuf Talha Atan, Gürkan Berkay Güler ve Alper Behiç Altıntaş görev üstlendiler.

Bir de size hepimizin gönlünü fethetmiş güzel yürekli insandan bahsetmek istiyorum: Dr. İnci Birol. Sâmiha Ayverdi’nin çevresinde bulunmuş çok kıymetli bir isim. Salona ilk teşekkür ettiğinde “Sizin gibi güzelliklerle beraber olmak çok özel...” demişti bizlere. Güzel yüreği gerçekten yüzüne yansımıştı.

Diğer etkinliklerle program samimi bir çerçevede devam etti. Çünkü hepimiz gerçekten istediğimiz için oradaydık ve her çalışmada biraz daha aile olmamız bu samimi ortama büyük katkı sağladı. Aramızdaki iletişimin güzelliğini konuklarımıza da hissettirebilmiştik. Program bitiminde omuzlarımızdan koca bir yük kalkmış, tedirgin ifadeler yerini mutluluğa bırakmıştı.



katimi çeken ayrıntılar olmuştu. Program içinde Sâmiha Ayverdi’den bahsedilirken “Sâmiha annemiz” ve “vatan annesi” tamlamaları oldukça sık kullanılıyordu. “Neden acaba?” diye kendi kendime sormama rağmen peşine düşmemiştim o zamanlar. Program içinde az çok anlamıştım aslında. Ama ilk başta da dediğim gibi tam mânâsıyla bu hususla ilgilenmem bu yılki program vesilesiyle oldu.

Konuklar programa teşekkür etmeye başladığı an yoğun bir heyecan duygusu hepimizi tesiri altına almıştı. Programa başlama zamanı gelmişti. Işıklar kapandı, salona loş bir ışık ve günün ruhuna uygun derin bir sessizlik hakimdi. Işıktaki Beyda kemanıyla belirdi. Güzel bir dinletinin ardından perdeler açıldı ve “Râz-ı Derûndan Akisler” projemizin ilk videosunu takdim ettik konuklarımıza. Sahneye çıkma zamanı gelip çatmıştı. Kendi heyecanım bana yetmiyormuş gibi bir de Arif arkadaşım: “Ya Nisa, ben çok heyecanlandım ya!” demekten bıkmamıştı. Kürsüye ilk çıktığımda insanların yüzlerindeki ifade projemi-



YAŞAMIN ANLAMLANDIRILMASINDA BİR DEVRİM: KUANTUM

NİMET KILIÇ



Uygarlığın evrimi, insanın doğa ve evrenin işleyiş algısındaki köklü sıçramalarla şekillenmektedir. Bu sıçramaların en önemli basamağı hiç kuşkusuz 20. yy'ın ilk çeyreğinde bilimsel-paradigmal sıçrama olarak yaşanan Kuantum Devrimi'dir. 20. yy'ın son çeyreğinde teknolojik uygulamalar olarak yoğun biçimde yaşamımıza giren Kuantum Devrimi insanlığı Bilgi Toplumu'na taşıyarak hızlı biçimde bilim, teknoloji ve toplum alanlarında yaşanan köklü değişimlerin kaynağı oldu.

Bilindiği üzere insana ayna tutan, toplumsal hayat ve diğer insanlar ile olan ilişkileridir. İnsanlar kendileri ve diğerleri hakkında bilgi sahibi olabilmek için kendi varlığının özelliklerini, boyutlarını ve sınırlarını kavramaya çalışır. Bu kavrayışta kalıplaşmış düşünceleri geride bırakmak, her bilgiye ve fikre yargısız bakabilmek ise kuantum felsefesinin ilk adımıdır. Bu noktada burada yapılmak istenen bu yeni "kavrayış" biçimini tanımak, anlamaya çalışmak ve yaşamımızdaki yansımaları üzerine "birlikte düşünmek"tir.

René Descartes (1596-1650)'ın dediği gibi: "Gerçeği arayanın, yaşamında bir kez tüm nesnelere gücünün yettiği oranda kuşku duyması gerekir." Bu tutum, iyi bir başlangıç için gereklidir.

Mitos- Logos Sürecinden Bilimsel Paradigmalara Geçiş

Doğanın insan aklı ile açıklanması arayışı M.Ö. 5. yy'da, İyonya'da başlar. Doğayı insan aklı ile açıklama çabası, uygarlık tarihinde mitolojik düşünceden akli düşünceye, yani "mitos"tan "logos"a geçiştir. Milet'li doğa filozofları olan Thales, Anaksimandros, Anaksimenes ve Efesli Heraklit, Susamlı Pisagor'un düşünce sistemleri insanlığı mitolojik düşünceden akli düşünceye; yani "mitos"tan "logos"a taşımıştır. Mitolojik düşünce, vahşi doğa karşısındaki çaresiz insanın aczini yansıtırken; "logos", insanın kendi aklı ile doğanın akışını ve işleyişini açıklama ve anlama girişimini yansıtır ki, bu girişim insanlığın yaşadığı en büyük düşünce devrimlerinden biridir. Ancak Orta Çağ'a gelindiğinde Orta Çağ, Akdeniz ve Avrupa coğrafyasında Hristiyanlık inancının yaygınlaştığı bir dönemdir. Hristiyanlık inancına göre, insan ilk günahı işlemiş ve bu yüzden cennetten kovulmuştur. Daha doğarken günahkârdır. Günahlarından arınması için vaftiz

edilir. Zira insan aklı, günaha ve kötüye eğilimlidir. Bu nedenle, soylu ve erdemli yaşam; insan aklına itaat etmekten değil; onu kontrol edecek bir ilahi güçten; yani tanrı buyruğundan geçmektedir. Böylece, mitos'tan logos'a geçen insan aklı, bu kez "Teos"un kontrolüne girmiştir.

İşte insan aklının yeniden, ikinci kez keşfi, bu defa, yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans'la gerçekleşir. Rönesans ile insanlık, dinsel iktidarın dayattığı zihinsel kalıplardan özgürleşerek, insan düşüncesinin yaratıcılığını ve doğaya üstün gelme mücadelesini yeniden keşfetmiştir. Rönesans düşüncesiyle, yerküre merkezli evren düşüncesinden, Kopernik'in (1473-1543) Güneş merkezli evren anlayışına geçilmiştir. Bu gelişmeleri Aydınlanma

Evreni ve çevremizdeki dünyayı izleyen pasif bir gözlemci değiliz artık; onun bir parçası olduğumuzu kabul etmeye başladık.

Çağı olarak adlandırılan 18. yy'daki gelişmeler izlemiştir. Nitekim Aydınlanmanın son dönem filozofu Kant: "Kendi aklını kullanma cesaretiniz olsun; kendi aklınızı kullanmayan, insan olamaz; başkasının parçacığı olur." der. Böylece insanın kendi aklıyla "bilmeye cesaret etmesi" aydınlanmanın sloganı olmuştur.

Aydınlanma düşüncesi ile yaratılan sanat, bilim ve teknoloji insanlığın günlük yaşamına da yansyarak; ekonomik, politik, sosyal ve kültürel yapıların kökten değişmesine yol açmıştır.

İlk Bilimsel Devrim: Newton Paradigması

Newton 1687 yılında yayınladığı Principia (Doğa Felsefesinin Matematik İlkeleri) adlı eserinde Mekaniğin 3 Temel Yasası'nı ortaya koydu. Bu olgu bilim tarihinde ilk bilimsel devrim ve İlk bilimsel paradigmanın ortaya çıkmasıdır. Newton yasaları, doğanın mekanik işleyişini



açıklayan doğa kanunları olarak mekanik bilimin doğmasını sağladı. Mekanik bilimsel düşünce, yaşam bütününden aldığı bir parçayı, soyutlayıp basite indirgeyerek, kurguladığı model içindeki neden-sonuç ilişkisini mantıksal tutarlılık içinde sunan bir yaklaşım olarak şekillendi. "Yeniçağ Fiziği" denildiğinde hemen aklımıza gelen Newton Fiziği, o yüzyıllar için "bilim"den anlaşılan şeyin somut örneği sayıldı. "Bilim", bu yüzyıllardan itibaren, doğada deneysel yoldan elde edilmiş verileri ve bulguları, matematik dili içerisinde, yasalar şeklinde ifade etmeye çalışan kesin bilgi faaliyetinin adı oldu.

1687'de başlayan bu çabalar, felsefi arka planda sosyal hayat, diğer bilim dalları ve hatta ekonomi üzerine birçok etki yaptı. Örneğin olayların dışına, var olanları izleyen ve izlediği sistemle hiçbir şekilde etkileşmeyen bir gözlemci yerleştirdi. Bunun ekonomik ve sosyal yaşamdaki yansımaları hiç gecikmedi. İş hayatında herkesi uzmanlaşmaya sevk eden, insanlara makine gibi çalışmalarını dayatan, adeta birer yaşayan otomata dönüştüren bir anlayış ortaya çıkmaya başladı. Sosyal yaşamda bireyselliği ön plana çıkardı. Sanatta dadaizm ve kübizme esin kaynağı oldu. Dini yönden ise, bu fizikle birlikte "Tanrı öldü" algısı yerleşmeye başladı; çünkü her şeyin önceden belli olduğu (determinist) bir evrende Tanrı gibi "aşkın" ve "düzenleyici" bir kavrama ihtiyaç yoktu. Aynı Newtonian fizik, nedenlerle-sonuçların sıkı bağlantılı olarak doğurduğu sonuçlarla, Karl Marx'ın sınıf mücadelesine dayanan ekonomik sistemlere bakışını, Adam Smith'in kendi kendini yöneten liberal ekonomisini, Charles Darwin'in evrim teorisini ve hatta Hitler'i soykırım kararlarına kadar götüren düşünceleri ortaya çıkardı.

Psikolojide Pavlov'un şartlı refleks çalışmalarına kaynaklık etti. Deneyden önce köpeğin ağzının yan tarafı ameliyatla alınarak ağzındaki salya miktarı kolay şekilde ölçülebilecek duruma getirildi. Deneyde köpeğin duya-

bileceği şekilde zil çalınıyor ve zil sesinin ardından köpeğe et veriliyordu. Başlangıçta sadece zil çaldığında köpek hiçbir salgılama göstermiyordu. Ancak et verildiğinde tükürük salgılıyordu. Bu işlemler defalarca tekrar edildikten sonra, yalnızca zil çaldığı ve et verilmediği koşullarda bile köpeğin sanki kendisine et verilmiş gibi tükürük salgıladığı gözlemlendi. Klasik şartlanma olarak bilinen bu etki-tepki, nedenselliğin psikolojideki en temel yansıması olarak kabul edilir.

Gelinen noktada Newton fiziğinin egemen olduğu 400 yıl boyunca hayat tam olarak gözlemlenebilir, ölçülebilir ve nicelleştirilebilir nitelikte görüldü.

İkinci Bilimsel Devrim: Kuantum Paradigması

20. yüzyılın başlarında insanlığın yaşadığı en önemli gelişmelerden biri, Kuantum Fiziği ile tanışmak oldu. "Bu nedir?" sorusuna bulunan cevap "hem dalga, hem tanecik; ne dalga ne tanecik" oldu. Bir şeyin ya dalga ya da tanecik olması gerektiğini, aynı anda hem dalga hem tanecik olamayacağını düşünen insan için bu, çok şaşırtıcı ve anlaşılması güç bir durumdu.

"Nerede?" sorusuna cevap: "Momentumu belli değilsen yerini bilebiliriz; aksi takdirde bilinmesi mümkün değil" idi. Yani "Heisenberg Belirsizlik Prensipli" atom içi varlıkların yeri hakkında da bir muğlaklık getiriyordu. Bu, "Ya oradadır ya değildir! Bakarsın, eğer görmüşsen oradadır, görmemişsen değildir" yaklaşımına çok ters bir durumdu. Çünkü, bu âlemde gerçekler gözlemciye göre şekilleniyordu. Gözlemcinin şekillendirdiği gerçekle, objektif gözlem ve bilimin objektifliği de gerçekliğini yitiriyordu. Kuantum dünya görüşü, mekanik paradigmanın getirdiği belirlilik ve mutlaklık ilkesi yerine belirsizliği ve olasılığı; tek yönlü ve mutlak nedensellik yerine, interaktif etkileşimden oluşan sistem bütünü ve objektif tek gerçeklik yerine, etkileşim sisteminin oluşturduğu yapılanmayı ikame etti. Böylece, kuantum paradigmasında doğa ve toplumun algılanışı ve açıklanışı mekanik paradigmaya göre tümüyle farklı bir içerik, işleyiş ve açıklama kazandı.

Bu yeni gelişme en az dünyanın yuvarlak olduğunun öğrenilmesi, Newton'un çekim kanunu, Einstein'ın izafiyet teorisi kadar eşyaya bakışımızı, varlıkların hayatımızdaki anlamını değiştirecek önemli bir gelişmeydi. Kendimizi, âlemi, varlıkları anlamada; bu anlam doğrultusunda kimliğimizi şekillendirmede çok önemli bir keşifti. Pavlov'un şartlı refleksindeki köpeğin yerini şimdi Schrödinger'in "kuantum kedisi" aldı.

Önemli bir Kuantum fizikçisi olan Erwin Schrödinger'in bu alanda bilinen "düşünce deneylerinden" biri olan kedi deneyinde kedi, kapalı bir kutu içerisinde hayal edil-



mektedir. Bu kutu içerisinde zehir dolu tüp ve bu tüpü kırarak şekilde monte edilmiş bir çekiç yer almaktadır. Çekici harekete geçirecek mekanizma bir detektöre bağlı işlemektedir. Detektör ise ışıkla çalışmakta, ışık detektöre parçacık olarak çarparsa mekanizma işlemekte, dalga olarak çarparsa işlememektedir. Işık detektöre % 50 ihtimalle dalga, % 50 ihtimalle tanecik olarak çarpmaktadır. Kedinin yaşadığı kutu aslında Kuantum dünyasının küçük bir örneğidir. Bu dünyadaki kurallar bizim pozitif, net, kararlı olarak algıladığımız makro âlemin kurallarına benzemezler. Burada her şey mümkündür. Hem dalga hem tanecik, ne dalga ne tanecik gerçeğini bu kutu bizim ölçülerimizde anlatır. Kutuya dışarıdan bakıyorken “Kedi canlı mı? Ölü mü?” sorusunun cevabı “ne canlı, ne ölü”dür. Kutu açılmadığı sürece kedinin hayatı ile ilgili hükümler “canlı” ya da “ölü” oluş hâli üst üste binmiştir. Yani hem ölüdür, hem de canlı. Belirli bir zaman kesitinde kutu açılmadan verilecek hüküm budur. Kedinin ölü ya da canlı olma hâlinin netleşmesi, ancak kutunun açılması, yani gözleme açılması ile mümkündür. Gerçek ise gözlemciye göre şekillenmektedir.

“Dalga işlevinin çöküşü” şeklinde adlandırılan bu durum, örneğin cumhurbaşkanı seçimi için oylama yapılmadan önceki pek çok senaryonun, oylama sonrası tek gerçeğe indirgenmesi gibidir. Bütün fizikçilerin üzerinde birleştiği ortak düşünceye göre çok büyük bir düzen içinde işleyen kâinat, ihtimaller üzerine inşa edilmişse, katı olarak gözükken maddeler kendine ait hiçbir boyutu olmayan şeylerden oluşmuşsa, bu gerçekler bizim de dünyaya, olaylara bakışımızda farklılıklar getirmelidir. Kuantum mekaniği, atomik yapının teorisi olarak başlamakla birlikte, boyutları bunun çok ötesine uzanmıştır. Hatta insanlar arası ilişkiler, sosyal ve siyasal olaylar, ibadet, sevgi, savaşlar... gibi daha sayabileceğimiz pek çok kavram Kuantum mekaniği ilkeleri ile izah edilebilir. Bu izahlar ise Newton’un mekanik prensipleri ve Aristo’nun düz mantığı ile şekillenmiş Yunan felsefesinin hâkim olduğu zihinlerimizde, ciddi sancılara ve şaşkınlıklara yol açmaktadır. Sebep-sonuç ilişkilerinin belirlediği bir yaklaşımla eşyayı anlamaya çalışırken, yapı taşının kendi başına bir yapı olması, sebep-sonuç bağlantısının alt üst olması, dünyamızı da alıştığımız ve öyle olmasını arzu ettiğimiz netlikten ve bir adım ötesini görebilmekten uzaklaştırmış ve “belirlenemezcilik”, “endeterminizm” gibi yaklaşımlar doğmuştur. Bugün gelinen noktada 1900’lerde doğan kuantum mekaniği ile artık bilim bahsedilen tüm yaklaşımların tam tersi bir etki altına girdi ve bu da sosyal hayata, sanata, ekonomiye, dinsel inançlarımıza kadar yansımaya başladı. Evrene artık ayrılamaz ve bölünemez bir bütün olarak bakmaya başlıyoruz. Bir şeyleri ölçtüğümüzde hata payımızın olabileceğini ve bazı durumlarda hiçbir şekilde mutlak ölçüme ulaşamayacağımızı artık kabul ediyoruz. Ulusların sınırlarının kalkması gerektiğine daha çok inanıyoruz. Sadece kendimiz için

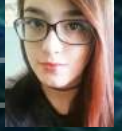
**Kuantum evreni,
engin bir matriks içinde
sonsuz seçeneklerle ve olası
sonuçlarla dolu, her şeyin ve
herkesin zaman ve mekân
olmaksızın birbirine bağlı
olduğu ve birbirini etkilediği
iç içe geçmiş bir evrendir.**

değil, başkaları için de çalışmamız gerektiğini ve dünyanın başka bir yerindeki bir kelebeğin kanat çırpmasının bizi de etkileyebileceğini, hatta bütün hesaplarımızı altüst edebileceğini daha iyi anlıyoruz. Artık dünya üzerindeki herhangi bir ülkede meydana gelen ekonomik ve siyasi çalkantıların, 10 dakika sonra dünyadaki diğer tüm ekonomileri, borsaları ve de evdeki ekmek fiyatlarını etkilediği bir şebekenin içinde yaşıyoruz. Evreni ve çevremizdeki dünyayı izleyen pasif bir gözlemci değiliz artık; onun bir parçası olduğumuzu kabul etmeye başladık. Bu nedenle daha çok çevreci olmaya; çevreyi korurken kendimizin de o çevre içinde yaşadığımız bilincine vardık. Pavlov’un şartlı refleksindeki köpeğin yerini şimdi Schrödinger’in “kuantum kedisi” aldı. Artık bu dönemde, şartlanmayan, verilen ön kabullere göre uzun dönemde davranışı tatmin edici bir kesinlikle tahmin edilemeyen, nasıl davranacağı sadece belli olasılıklar dâhilinde ancak bilinebilen bir kedi ortaya çıktı. Bunun gibi birçok alana yeni fizik etki etmeye başladı. En belirgin etki ise elbette mistik, metafizik ve felsefi alanda ortaya çıktı. Kuantum fiziği ve kaos ve karmaşıklık bilimi gibi yeni bilimsel bakış açıları sayesinde elle tutulabilen maddesel evrenin yerini yavaş yavaş önce dalgalar ve daha sonra da sadece “bilgi” aldı. Kuantum evreni işte böyle engin bir matriks içinde sonsuz seçeneklerle ve olası sonuçlarla dolu, her şeyin ve herkesin zaman ve mekân olmaksızın birbirine bağlı olduğu ve birbirini etkilediği iç içe geçmiş bir evrendir. Kısaca kuantum teorisinin insan hayatına uygulanması durumunda nasıl bilinçlenebileceğimizi ve yaşadıklarımızın nasıl dönüşebileceğini görebiliriz.

KAYNAKÇA:

1. Erkan, H., Sosyoloji Konferansları No: 45 (2012-1) / 125-148
2. Cushing, J. T. (2003), Fizikte Felsefi Kavramlar-1 (Felsefe ve Bilimsel Kuramlar
- Arasındaki Tarihsel İlişki), Çeviren: Özgür Sarıoğlu, 1. Baskı, İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları
3. <http://www.nefesokulu.com/188-icerik-Pozitif-Yasam-Koclugu->
4. İnan, Y., Kozmostan Kuantum’a, Mavi Ada Yayınları, Kasım 2000

Evrende Yeni Bir Pencere: Yerçekimsel Dalgalar



BUKET YALIN

Geçtiğimiz aylarda bilim insanları, yerçekimini ve evreni anlama yolunda muazzam bir keşif yaptıklarını duyurdular. Albert Einstein'ın 100 yıl önce ortaya attığı, uzay-zamanı büken yerçekimsel dalgaların varlığı kanıtlandı. Projenin Avrupa'daki lideri Max Planck Yerçekimi Fiziği Enstitüsü'nden Profesör Karsten Danzmann, Higgs bozonunun bulunuşu kadar önemli bir keşif yaptıklarını, bu keşfin DNA'nın yapısının anlaşılması ile bir tutulması gerektiğini söyledi. Son 50 yılın en büyük keşiflerinden biri olarak nitelenen buluş, uzmanların deyimiyle evrene yeni bir pencere açacak.

Peki nedir keşfedilmesi bu kadar önemli olan yerçekimi dalgaları? Einstein'ın çığır açan genel görelilik teorisine göre yerçekimi, maddenin varlığı nedeniyle uzay ve zamanın bükülmesi anlamına geliyor. Yerçekimi dalgaları, iki büyük kara deliğin çarpışması gibi şiddetli olaylarla doğuyor ve örneğin bir havuza taş atıldığında yüzeyinde oluşan halkalar gibi dağılmaya başlıyorlar. Işık hızıyla hareket eden bu dalgalar zamanla yalnızca galaksiye değil, uzay-zamanın tümüne yayılıyor. Bilim insanlarının yaptığı hesaplamalara göre; Güneş'in 30 katı büyüklüğündeki iki dev kara deliğin 1.3 milyar ışık yılı ötedeki çarpışması sırasında spiral hareketin oluşturduğu yerçekimsel dalgaların çok küçük titreşimlere sahip sinyalleri, dedektörler tarafından ilk kez 14 Eylül 2015 tarihinde saptandı. Son aylarda süren ek çalışmaların ardından 11 Şubat 2016 tarihinde bu keşif dünyaya duyuruldu.

Bu keşif ne işe yarayacak?

Işığa benzeyen bu dalgaların ışıktan en önemli farkı, başka cisimler tarafından saçılmaması ve emilmemesi. Yani bozulmadan kalıyorlar. Bilim insanlarının onlara "Mükemmel Haberciler" demesi de bu yüzden. Aradan milyonlarca yıl geçse dahi bozulmadan kalabiliyorlar. Bilim adamları bu keşfin Büyük Patlama'yı aydınlatmamıza yardımcı olacağını söylüyor. Çünkü yerçekimi dalgalarının ilk olarak evrenin oluştuğu anda meydana geldikleri ve hâlâ uzayda dolaştıkları tahmin ediliyor. Stephen Hawking'in de söylediği gibi: "Yerçekimi dalgaları, evrene bakmanın yepyeni bir yolunu sunacak bize. Onları saptayabilir olmamız, astronomide devrim yaratabilir." Keşfin özellikle uzayın 'karanlık evren' denen ve bugün elimizde olan teleskoplarla göremediğimiz, daha büyük olan bölümünü anlamakta işe yarayacağı umuluyor. Dolayısıyla kara delikler ve nötron yıldızlar ilk bakılacak yerler olacak.

Bu dalgaların neden 100 yıl önce tespit edileme-

diği, akla gelen sorulardan. Bunun nedeni; yerçekimsel dalgaları tespit etmek için bir protondan 10 bin kat daha küçük bir hassasiyete sahip 4 kilometrelik lazer ışınlarına gereksinim duyulmasıydı. Bu dalgalar geçmişteki teleskoplarla keşfedilemezdi.

Einstein ne demişti?

Einstein, uzay ve zamanla ilgili olan "Görelilik (İzafiyet) Teorisi"ni ortaya koymuştur. Einstein'a göre tıpkı Isaac Newton'un söylediği gibi her cismin bir çekim kuvveti vardır ve bu çekim kuvveti uzayı çarpıtır. Hayal etmesi oldukça güçtür. Bu durumu açıklamak için lastik tabaka örneği verilebilir. Buna göre lastik bir tabaka üzerine konulan bir cisim tabakayı çökertecektir. Eğer lastik tabakanın uzay, bilinenin de büyükçe bir yıldız olduğunu hayal edersek, yıldız yakınındaki uzayı çökertir şeklinde bir yargıya varabiliriz. Yalnızca yıldızlar değil ona benzer tüm büyük cisimler uzayda bir çukur (yerçekimi kuyusu) oluşturacaklardır. Kulağa oldukça inanılmaz gelen bu fikri gök bilimciler 1919 yılında gerçekleşen tam Güneş tutulması sırasında test etme olanağı buldular. Tutulma sırasında Güneş ışığı tutulmuştu ve daha uzakta bulunan bir yıldızın ışığı görülebiliyordu. Dünya'ya doğru ilerlemekte olan yıldız ışığı Güneş'e yaklaşınca öngörülen miktarda eğrildi. Yani, çekim kuvveti nedeniyle cisimlerin uzayı eğdiği doğrulanmış oldu.

Albert Einstein, İzafiyet Teorisi'ni yazarken ortaya attığı kuramlardan birinde, tüm evrenin yerçekimi dalgalarıyla kaplı olduğunu söylemişti. Einstein'e göre uzayda bir bölgedeki yerçekimi ani bir olay sonucu değişirse, o bölgeden uzaya ışık hızıyla yerçekimi enerjisi dalgaları yayılır. Bu dalgalar da uzayda geçtikleri yerleri gerer ya da sıkıştırır. Fakat Einstein'ın yanıldığı bir nokta var: Bu dalgaların fiziksel varlığını saptamanın hiç mümkün olmaya bileceğini yazmıştı. Ancak günümüzde ışık hızında ilerleyen bu dalgaların ses sinyaline dönüştürülüp kaydedilmesini sağladık.

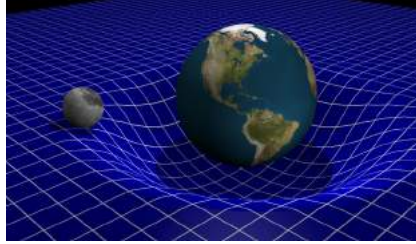
Bugüne kadar evren hakkında bilgilerimiz radyo dalgaları, x ışınları, gamma ışınları ve kızılötesi ışınlar gibi elektromanyetik dalgalardan oluşuyordu. Bu dalgaların hepsi evrende ilerlerken kesintiye uğrayabiliyordu. Ancak bugünden sonra yerçekimsel dalgaların evrende açtığı yeni pencereyle uzayın hikayesinin tamamını öğrenebileceğiz. Sahip olduğumuz bu yepyeni gözlerle evrene farklı bir açıdan bakacak ve insanlığın bu kozmik gizem denizindeki derin yolculuğuna şahit olacağız.

İzafiyet **ve** Uzay-Zaman

ALİGÜL YARDIM



Birkaç ay öncesine kadar dünya, ünlü fizikçi Albert Einstein'ın İzafiyet Teorisi'nin kanıtlandığı haberiyle çalkalanıyordu. Bu yazıyı okuyan çoğu insanın muhtemelen bu teoriyle ilgili fazla bir fikri yoktur. İzafiyet Teorisi, diğer adıyla Görelilik Teoremi aslında kulağa geldiği kadar karmaşık değildir. Aksine basit ve bu basitliği ile de insanı korkutan bir teoremdir.



Tek cümleyle açıklamak gerekirse İzafiyet Teorisi aslında her şeyin göreceli olduğunu söyler. Buna günlük yaşamda içinde bulunduğumuz zaman, mekân, hız gibi kavramlar da dâhildir. Bu olayları Einstein birkaç küçük kural ile sabitlemiştir. Bu kuralların en temel iki tanesi ışığın her zaman her yerde aynı hızda ilerlemesi ve gözlemcinin bakış açısı ne olursa olsun fizik kurallarının değişmemesidir.

Bu iki kural sonucu bazı küçük sonuçlara ulaşırız. Bunlardan en önemlileri; cisimlerin hızları arttıkça zamanın cisim için daha yavaş akmaya başlayacağıdır. Cisim ışık hızına ulaştığında zaman durmalıdır, durağan kütleyle sahip cisimler hiçbir zaman ışık hızına erişemezler, hiçbir cisim ışık hızından hızlı gidemez.

Bu paragraftan sonra 'Nasıl yani, duvarımdaki saat daha mı yavaş ilerleyecek?' tarzında soruları duyar gibiyim ve cevabım, evet! Yeteri kadar hızlı hareket edebilirsiniz bu mümkün. Bunun yanında yalnızca saatiniz değil etrafınızdaki her şey daha yavaş ilerleyecek. Ama tabii ki size bulunduğunuz mekândan dolayı her şey normalmiş gibi gelecek.

Zamanın yavaşlamasıyla alakalı basit ve ünlü bir paradoks da mevcuttur. Burak ve Murat isimli tek yumurta ikizlerini düşünün. Murat bir uzay roketine bindirilip çok yüksek bir hızla uzaya gönderiliyor ve orada ışık hızının %90'ı kadar bir hızla Dünyanın etrafında geniş daireler çizmeye başlıyor. Burak ise Dünya'da normal bir şekilde hayatına devam ediyor. Dünya'ya göre 20 yıl sonra Murat roketiyle geri geliyor. Sizce aralarında bir fark olur mu? Sorunun cevabı evet, olur. Çünkü uzaya giden Murat'ın saati dünya saatinin %44'ü kadar bir hızla ilerlemiş olacaktır. Dolayısıyla dünyada 100 dakika geçtiğinde Murat'a göre yalnızca 44 dakika geçmiş olacaktır. Bu durumda Murat daha genç, Burak ise daha yaşlı olacaktır. Eğer uzay aracının hızını arttırsak aradaki zaman daha da açılır ve Murat daha da genç kalır.

Einstein'a göre bu olay kesinlikle bir paradoks değildir. Eğer ışık hızının hep sabit olduğunu ve fizik kurallarının hiçbir zaman değişmediğini kabul edersek o zaman işin içinden az önce açıkladığım gibi çıkarız.

Tabii ki izafiyet bununla da sınırlı kalmıyor. Einstein, teorisinde uzay zamanın küçük kütle çekimi dalgalarından oluştuğundan da bahsediyor. Buna göre bir cismin kütlesi ne kadar büyükse çekim kuvveti de o kadar büyüktür. Yakın zamanda kanıtlanan şey de işte tam olarak bu. Bu küçük dalgalar iki kara deliğin çarpışması gibi çok şiddetli olaylar sonucu oluşuyor ve ışık hızında hareket ediyorlar. Ama ışıkla aralarında çok büyük bir farklılık var.

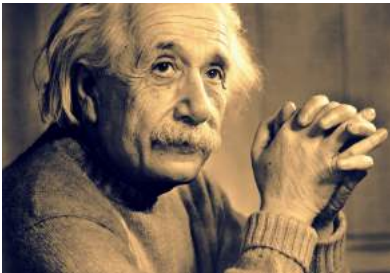
Bu dalgalar ışık gibi emilip, başka maddeler tarafından soğrulamıyorlar. Bu, 'Kütle Çekimi Dalgaları' ile gönderilen mesajların bozulmadan milyonlarca yıl geçse dahi ilk günkü gibi kalabildiğini gösteriyor. Bilim insanları da bu dalgalar yoluyla günümüzden 1.3 milyar yıl önce iki tane kara deliğin çarpışmasını izlemiş ve görüntülemiştir. İşte Einstein tam da bu noktada yanılmıştı; çünkü ona göre bu dalgaların fiziksel varlığını ispatlamak imkânsızdı.

Bu dalgaların kanıtlanması bir yandan da çok önemli ve bir o kadar da kafa karıştırıcı olan uzay-zamanın bükülmesi durumunu da ispatlamış oldu. Bu kuram, kara delikler gibi büyük cisimlerin çok güçlü çekim kuvvetine sahip olduklarına bir işarettir. Bu çekim kuvveti o kadar güçlüdür ki ışığı bile çekebilir (zaten bu da bir kara deliği gözlemlemenin ne kadar zor olduğunun en önemli göstergesidir), aynı zamanda zamanı da çekip bükebilir.

İşte bu noktada ortaya çok kilit bir soru çıkıyor. Eğer zaman bükülebiliyorsa o zaman, zamanda yolculuk mümkün mü? Eğer mümkünse zamanda ileriye mi geriye mi yoksa her ikisine de mi gidilebilir? Bununla alakalı birçok paradoks mevcuttur. Zamanda yolculukla alakalı en bilinen paradokslardan biri Dede Paradoksu' dur. Eğer geçmişe gitseniz ve dedenizi öldürseniz dedenizin katili kim olur? Çünkü eğer siz dedenizi öldürürseniz teknik olarak sizin de doğmamanız gerekir. Ama dedenizi siz öldürdünüz. Bazı bilim insanları bunu şu şekilde açıklarlar. Eğer bunu yaparsanız yeni bir zaman çizgisi oluşturursunuz. O zaman içinde sıkışıp kalır ve bir suçlu olarak hayata devam edersiniz. Ama tabii ki bu bir öngörü.

Bu konuyla ilgili bir diğer paradoks da, daha doğrusu hikâye diyelim, çünkü şimdi anlatacağım şey aslında ünlü

bilim kurgu yazarı Robert Heinlein'in 1958 yılında kaleme aldığı 'All You Zombies (Ya siz Zombiler)adlı hikâyedir. 1970 yılında bir sokak serserisi "Pop'un Yeri" adlı bir bara girer ve kendisini 'evlenmemiş anne' olarak tanıtır. Bu isim barmenin dikkatini çeker ve serseriyle barmen sohbete başlar. Serserinin anlattığına göre kendisi aslında bir kız olarak dünyaya gelmiş ve annesiz babasız bir şekilde yetimhanede büyümüştür. Daha sonra 17 yaşına gelince yetimhaneden kaçmış ve bir adama âşık olmuştur. Ardından adamdan hamile kalmıştır. Adam da onu terk edince ortada hamile bir şekilde yalnız kalmıştır. Doğumu oldukça zor geçmiş, bir kızı olmuştur. Ama yumurtalık ve rahmi zarar görmüştür. Bundan dolayı doktorlar bu organlarını almışlardır. Fakat bunu yaparken onun hermafrodit, yani hem dişi hem erkek üreme organlarına sahip olduğunu fark etmişlerdir. Fakat yalnızca dişi organları üreyebilecek kadar gelişmiştir. Onlar da alınca hastanede bir süre tedavi görmesi gerekmiştir. Bütün bu olanlar yetmezmiş gibi o hastanede tedavi görürken bir yabancı onun bebeğini çalmıştır. Tedavisi bitip hastaneden çıkınca da bu olaylar ona çok ağır gelmiş ve bir serseri olup çıkmıştır.



Bu hikâyeden çok etkilenen barmen ona bütün bunların sorumlusu olan adamdan intikam almak isteyip istemediğini sorar. Serseri de bunu kabul eder. Ardından barmen serseriye gerçek

bir barmen olmadığını, aslında "Zaman Yolcuları Klübü" adlı bir klübe üye olduğunu ve kendisinin de bir zaman yolcusu olduğunu söyler. Birlikte 1963 senesine giderler ve barmen onu orada bırakıp o tarihten 11 ay sonrasına gider. Orada bir hastaneye girer ve yetim bir kızdaki doğmuş bir kız bebeği çalar. Ardından 1945 yılına gider ve bebeği bir yetimhanenin önüne bırakır. Daha sonra da 1963 senesinde geri döner. Bir de ne görsün, serseri orada yetim bir genç kızla tanışmış ve onu hamile bırakmıştır.

Bu olanlardan sonra barmen serseriye alır ve 1985 senesinde Zaman Yolcuları Klübü'ne bırakır ve başka bir tarihe gider. 1985 senesinde artık saygın bir adam olan serseriye klüp son bir görev verir. 1970 senesine gitmeli, Pop'un Yeri adlı bir mekânda barmen gibi davranarak bir sokak serserisine yardım etmelidir. Bu görevi de başarıyla tamamlayan serseri, işi bitince yatağa uzanıp karnındaki sezeryan izlerine bakar; "Ben nereden geldiğimi biliyorum; ama peki ya siz zombiler, siz nereden geliyorsunuz?" der.

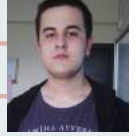
Kaynakça:

-<http://onedio.com/haber/izafiyet-teorisi-ve-ikizler-paradoksu-451458>

-<http://www.egitimsistem.com/yer-cekimi-dalgalarinin-kanitlanmasi-ne-anlama-geliyor-44748.htm>

YAPAY ZEKA KAPIDA

İRFAN DENİZ BAŞARAN



İnsan türü, yeryüzündeki en zeki varlık kabul edilir. İnsanoğlu var olduğundan bu yana araştırmalar yapılmış, keşfetmiş, icat etmiş ve bildiklerini hayatını kolaylaştırmak amacıyla uygulamıştır. Teknolojinin gelişmesi hayatı kolaylaştırma doğrultusunda ilerlemiştir. Günümüzde çıkan yeni telefonlar, yeni televizyonlar, yeni teknolojik aletler nasıl da ilgimizi çekip bizi hayrete düşürüyor değil mi? İnsanlık aynı tempoda çalışmalarına devam ederse görünen o ki daha çok hayrete düşeceğiz. Peki her icat ya da teknoloji güvenli ve insan için midir? Mesela Yapay Zeka araştırmaları... Wikipedia'da Yapay Zeka ile ilgili şu tanımla karşılaşmaktayız: "Yapay zekâ, bilimsel adıyla mantıksal analiz robotu; bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyeti." Demek ki sürekli emirlerimizi uygulayan teknolojik aletler artık insan gibi düşünebilecek, bize fikir verebilecekler. Bu teknolojiyi geliştirme fikri ilk kez 'Makineler düşünebilir mi?' sorusunu ortaya koyan Alan Mathison Turing'e ait. 1951 yılında sorulan bu sorunun cevabı halen aranıyor. Cevabı arayan kim peki? Elbette NASA. NASA Dünya'nın en başarılı fizikçileri, astrofizikçileri ve matematikçileriyle bu projeyi yürütmekte. Ancak bu çalışmalar müthiş bir gizlilikle yapılıyor. En azından kamuoyuna bu şekilde takdim ediliyor. Peki biz bu projenin ne kadarını biliyoruz. NASA elde ettiği verilerin sadece %5'lik kısmını kamuoyu ile paylaşmakta. Ancak son günlerde bu projenin durdurulduğu söylentileri dolaşüyor. **Çünkü eğer insan gibi düşünebilen robotlar üretilirse insanlığa savaş açabilir ve kendi sonumuzu getirebiliriz.** Bu konuda dünyaca ünlü fizikçi Prof. Dr. Stephen Hawking ileride insanların birbiriyle değil robotlarla savaşacağı kanaatinde. Bu adam bu yorumu yapıyorsa bir kulak vermenin gerekli olduğu kanaatindeyim. Şimdi bu lafın altından iki sonuç çıkar. Birincisi insanlık yapay zekayı üretip önlemine alamayacak. İkincisi ise komşu gezegenlerden yapay zekaya sahip varlıklar gelecek. Aynı şekilde Microsoft'un sahibi Bill Gates de bizi bu konuda tedbirli olmaya çağırıyor. Belli mi olur, belki de insan kendi kazdığı kuyuya düşecek ve elleriyle yarattığı şeyin kurbanı olacak. Bunu elbette zaman gösterecek ama ben bu projenin bitirildiği ve olası bir dünya savaşında süper güce sahip ülkelerin bu teknolojiyenin yararlanacağı kanaatindeyim.



Nobel Kimya ödülü Prof. Dr. Aziz Sancar'ın

EMRULLAH KAYA



2015 Nobel Kimya ödülü Prof. Dr. Aziz Sancar'a verildi. Aziz Sancar, Nobel ödülünü hücrelerin hasar gören DNA'ları nasıl onardığını ve genetik bilgisini nasıl koruduğunu haritalandıran araştırmaları sayesinde kazandı. Ödüle ABD'li Paul Modrich ve İsveçli Tomas Lindahl ile birlikte layık görülen Sancar, daha önce de kanser tedavisinde sirkadiyen saat kullanımıyla ödüller almıştı. Kanser oluşumunda ve tedavisinde önemli bir unsur olan DNA onarımı üzerinde yıllardır çalışan Sancar, bu mekanizmayı 35 yılda çözdüklerini, ancak bunun hastalara ulaşmasının biraz zaman alacağını ifade etti.

1946 yılında, Mardin'in Savur ilçesinde, orta gelirli bir çiftçi ailesinin sekiz çocuğundan yedincisi olarak dünyaya geldi. İlk öğrenimini Mardin'de tamamladı. Anne babasının okuma yazma bilmediğini belirten Aziz Sancar, onlar için; "Eğitimin önemini biliyorlardı ve çocuklarının tümünün eğitim alması için ellerinden geleni yaptılar" diyor. İyi bir öğrenci olmasının yanı sıra lise futbol takımında kalecilik de yaptı ve Genç Millî Futbol takımının denemelerine çağrıldı.

1963'te girdiği İstanbul Tıp Fakültesi'ni 1969'da bitirdikten sonra Savur'da iki yıl sağlık ocağında hekimlik yaptı. Daha sonra ABD'ye giderek Dallas Texas Üniversitesi'nde Moleküler Biyoloji dalında doktora yaptı. Ardından Yale Üniversitesi'nde DNA onarımı dalında doçentlik tezini tamamladı. Daha sonra DNA onarımı, hücre dizilimi, kanser tedavisi ve biyolojik saat üzerinde çalışmalarını sürdürdü. 415 bilimsel makale ve 33 kitap yayınladı. Kendisi gibi biyokimya profesörü ve öğretim üyesi olan Gwen Boles Sancar ile evlidir. Eşikle birlikte ABD'de okuyan Türk öğrencilerine yardım etmek ve Türk-Amerikan ilişkilerini geliştirmek amacıyla Aziz&Gwen Sancar Vakfı'nı kurmuştur. Vakfın ABD'nin Kuzey Carolina eyaletinde "Carolina Türk Evi" isimli bir öğrenci misafirhanesi de bulunmaktadır.

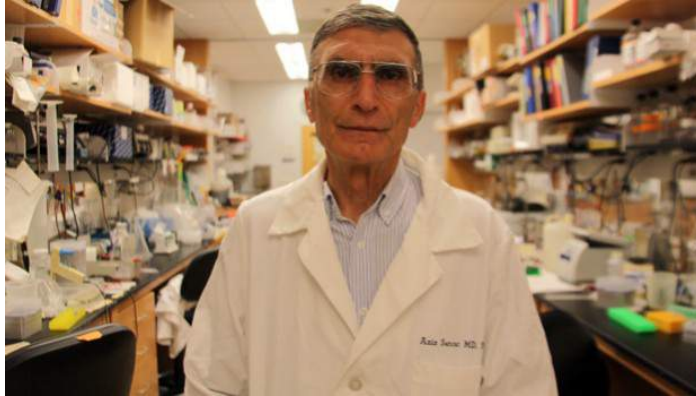
SANCAR'IN Nobel Ödülü Alan Çalışması Neydi ?

Birçok kanser türünde bir ya da daha fazla DNA on-

arım sistemi tamamen ya da kısmen çalışmamaktadır, bu da kanser hücrelerinin DNA'sını kararsız hale getirmektedir ve bu durum kanser hücrelerinin mutasyona uğramasının en önemli nedenlerinden birisidir. Böylece kanser hücreleri kemoterapiye dirençli hale gelmektedirler. Aynı zamanda hasta hücreler genellikle hala işlevsellik gösteren bu onarım sistemine bağımlı kalırlar, bu onarım sistemi olmasa DNA hasar görecektir ve sonuçta hücreler ölecektir. Araştırmacılar bu noktadan hareket ederek DNA onarım sistemini önleyerek kanser hücrelerinin çoğalmasını engellemektedirler. Prof. Dr. Aziz Sancar, kanser tedavisinde sirkadyen ritim (ritmik saat) buluşunu yaparak dünya çapında üne kavuşmuştur. Dr. Sancar bakterilerde Ultraviyole (UV) ışığın neden olduğu hasarı onaran 2 sistem olduğunu belirledi; ışığa bağımlı fotolizaz enziminin yanında karanlıkta işlevsel olan bir ikinci sistemi saptadı. Dr. Aziz Sancar ve arkadaşları Yale Üniversitesi'nde 1960'larda karanlık sistem ile ilgili araştırmalar yaptılar ve bu araştırmalarında üç UV ışığa duyarlı ve her biri farklı genetik mutasyona sahip olan bakteri nesli kullandılar: uvrA, uvrB ve uvrC. Karanlık sistemdeki moleküler mekanizmayı araştırarak uvrA, uvrB ve uvrC genleri tarafından kodlanan karakteristik enzimleri belirleyerek izole ettiler ve sonuçta hayvan deneyleri ile de destekleyerek bu enzimlerin UV hasarını tespit ettiğini, DNA ipliğinde 2 kesme meydana getirdiğini ve bu kesilen kısımların hasarlı olduğunu belirlediler, böylece hasarlı olan 12-13 nükleotidlik kısım DNA'dan uzaklaştırılmış olmaktadır.

Prof. Dr. Aziz Sancar'ın araştırmaları metabolizmadaki günlük değişikliklerin ve hücre bölünme hızının kanser ilaçları da dahil bazı ilaçların yararını ve toksisitesini etkilediğini ortaya koymuştur. Bu nedenle de sirkadyen ritmin nasıl işlediğini ve onların moleküler mekanizmasını neyin düzenlediğini bilmek insan sağlığını artıran yeni yolların gelişimini de ortaya koymaktadır.

Aziz Sancar'ın yıllar süren çalışmaları, sirkadyen ritmin yeni kanser tedavilerinin geliştirilmesinde ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur.



BİR HAFTADA LONDRA

Gezdiğimiz her yeri sizlerle paylaşmak isterdim, ama buna sayfalar yetmez.

FEYZA NİHAL UĞUR



Eğlenceli bir maceranın sonunda, hatırlamasının tadına doyum olmayan bir anının başındayım. Bir daha Londra'ya gitsem bu kadar keyif alır mıyım, bilmiyorum. 21 kişilik, hepsi birbirinden eğlenceli bir kafile ile...

Bir haftada Londra'da keşfedilmedik yer, görülmedik köşe bırakmamaya çalıştık. Kültürüyle, insanıyla, toplu taşınmasıyla, enfes tatlarıyla, kısaca her yanıyla Londra'yı tanıdık bir haftada. Londra da bizi tanıdıktır, eminim. İnsanların sıcaklığı sizi ısıtıyor, çok kibar insanlar. Birine hafif çarpsanız bile sizden özür dileme zorunluluğu hissedilen insanlarla karşılaşıyorsunuz.

Yemek kültürü zengin bir yer Londra. Her mutfaktan damak zevkinize göre tatlar bulabiliyorsunuz. Çin mutfağından tutun Meksika mutfağına kadar... Tabii Türk mutfağına da rastlamak mümkün. Benim İngiliz mutfağından en beğendiğim Fish&Chips oldu. İngiltere'ye giderseniz bu lezzeti tatmadan geri dönmeyin derim. Fish&Chips aslında derin yağda kızartılmış balık ve patatestir. Ama benim balık sevmeyen arkadaşım bile sonraki günler tekrar yemek istedi. Türkiye'de de bazı restoranlarda Fish&Chips'i bulabilirsiniz.

Gelelim gezdiğimiz yerlere. Gezdiğimiz her yeri sizlerle paylaşmak isterdim, sanırım buna sayfalar yetmez. Genel olarak bahsederseniz, öncelikle binaları çok düzenli. Çok katlı binalara, göz yoran karmaşık evlere rastlamanız neredeyse mümkün değil. Ulaşım genellikle yer altı metrolarıyla ve otobüslerle sağlanıyor. Bisikletleri de unutmamak gerek, çünkü ulaşımında önemli bir yere sahipler. Şimdi de gezdiğimiz yerleri kısa notlarla sizlere aktaracağım:

Greenwich Başlangıç Meridyeninde Dünya haritasının tam orta noktasında hissediyoruz kendimizi. Orada fotoğraf çekinip o anımızı ölümsüzleştirmek ayrı bir heyecan katıyor hislerimize.

Oxford Street'te kaybediyoruz kendimizi. Orası çok uzun bir alışveriş caddesi. Aynı mağazadan belki dört

tane görebilirsiniz aynı caddenin üzerinde. Caddenin bitiminde Piccadilly Circus karşılıyor bizi. Meydanında bir binanın üzerine asılmış devasa bir ekran var. Ve tabii ki fotoğraf çeken insanlar...

Çin Mahallesi de yakınlarda. Biz Çin Yeni Yılı'na çok yakın bir tarihte oraya gittiğimiz için kutlama hazırlıklarını yakından görme fırsatı bulduk, gerçekten çok keyifliydi.

Covent Garden'da sıra... Sokak gösterileri ayrı neşe katıyor Londra turumuza.

Tower of London ve karşısında Tower Bridge. Gerçekten çok güzel görünüyor. Ve bizlere eşlik eden martılar... Rüzgârın esintisi... Bu arada İngiltere'nin havasını da hatırlatmak gerek. Biraz kasvetli bir havası var, hep bulutlu, ama güzel. Şimdi o rüzgâr Big Ben'e savuruyor bizi. Martılar yine yanımızda...

Londra'nın insanları kadar hayvanları da bir o kadar sadık. Mesela Hyde Park'ta sincaplara fındık yediririmizi dün gibi hatırlarım. Daha yok mu dermişçesine iki ayak üzerinde önümüzde durmalarını, fotoğraf çekerken poz verdikleri dakikaları unutmak mümkün değil.

Madame Tussauds'da Atatürk, Ronaldo, Einstein, Shrek, Obama gibi birçok ünlü insanlar ve karakterler karşılıyor bizi. Hepsisiyle tek tek fotoğraf çektiriyoruz. 4 boyutlu filmin tadını çıkarıyoruz hep beraber.

Buckingham Sarayı'nda nöbet değişimi başlamış. Ön sıralarda izliyoruz bu geleneği. At üzerinde polisler, İngiliz askerleri. Heyecanla izlemeye devam ediyoruz nöbet değişimini.

London Eye'a o kadar güzel bir zamanda binmişiz ki, hem aydınlığını, hem gün batımını, hem de akşamının tadını çıkarıyoruz Londra'nın. Son olarak Trafalgar Meydanı'na gelelim. Aslan heykeliyle fotoğraf çektirelim ve gezimiz hakkındaki küçük tura burada son verelim. Daha anlatılması gereken birçok yer, fazlasıyla macera var, İstanbul bizi bekler!





Ortak Dilimiz müzik

YUSUF TAHA ATAN



Müzik, sesin ve sessizliğin belirli bir zaman aralığında ifade edildiği sanatsal bir formdur. Bu seslerin ve sessizliğin içinde kaybolan ruhumuz kısa bir süreliğine de olsa rahatlayıp, müzik ile kendini bulur. İnsanlar bu sebeple müzikten vazgeçemez. Bugün için müziksiz bir dünya, hayal bile edilemez. Tarihsel, kültürel ve kişisel beğenilere bağlı olarak müziğe yaklaşımlar farklılık göstermektedir. Özellikle günümüzde çok farklı akımlar, ekoller olmasından dolayı farklı türler ve tanımlar oluşmuştur.

İnsanın bazen söyleyemediklerini söyleten, anlamadıklarını anlatan, hatta hiç hissedemediklerini hissettiren değil midir müzik? Hüzünlü bir şarkının içinde,

olmayan dertlerimizi düşünürken kendini bulmayanımız yoktur herhalde. Bazen de kendimize bile açıklayamadıklarımızı müzik açıklar. Hangimiz "Bu şarkı beni anlatıyor" demedik ki? Bu büyüye kapılıp da bundan vazgeçebilen bir insan ne gördüm ne duydum. Bu büyü bazen kendini bağırarak şarkı söylerken buldurabilir bazen de uzun yolculukları kısacık hale getirebilir. Hiç bilmediğin duymadığın bir dilde yazılmış şarkıları bile defalarca dinletirebilen bu büyü, belki de farkında olmadan her milletin kullandığı ortak bir dil yaratmıştır. Günümüz dünyasında insanları bu denli birbirine bağlayan müzik, farklı tarzları sayesinde herkese hitap edebilme becerisini gösteren yegane sanat formlarından biridir.

16



Türkçe RAP'te son vaziyet

GÜRKAN BERKAY GÜLER



Yükselen değer "Türkçe Rap" 1990'lı yıllarda Almanya'da yaşayan Türkler arasında yayılmaya başlamıştı. "Bir Yabancı'nın Hayatı" parçasıyla Türkçe sözlü rap müzik dönemi başlamıştı. Rap müziğinin ülkemize taşınmasında Almanya'daki Türkler öncü olmuşlardır. 1995 yılında Cartel kurulduktan sonra Rap müziği Türkiye'de ciddi anlamda ilgi gördü. Cartel, İnönü Stadında konser veren ilk ve tek Türk rap müzik grubudur ve aynı zamanda ülkemizde Michael Jackson'dan sonra en çok izleyici çeken grup olmuştur.

Cartel'den sonra 1996 yılında Türkiye'de kurulan ilk Türk Rap grubu Barikat kuruldu. 1997-1998 yılları arasında Sagopa Kajmer, Ceza ve Dr. Fuchs tarafından Kuvvetmira kuruldu. 1999 yılında İzmir'den Cash Flow ve Norm Life akımının kurucusu olan Erman-Ender, Ankara'dan Mode XL grubu kurucuları Evren ve Yasin gibi rap sanatçıları ortaya çıkmaya başladı.

1995-2000 yılları arasında amatör olan birçok sanatçı bu dönemde yavaş yavaş profesyonellik kazandılar. Sansar Salvo ve Pit10 bu dönemin en iyi örneklerindedir. 1998 yılında çıkış yapan Ayben ve Kolera'dan sonra başka kadın rapçiler de çıkmaya başladı. 2002 yılında İzmir'de Rapangels grubu Kübra ve Pınar kardeşler ta-

rafından kuruldu. Kasım 2005 dönemi Türkçe Rap'in kaderini derinden etkilemiştir. Ceza ve Sagopa Kajmer bu dönemde birbirlerine diss atıp küstüler ve Türkçe Rap tartışmaya başladı. Bu dönemden sonra Sagopa Kajmer hiçbir toplu Türkçe Rap platformuna çıkmadı. Türkçe Rap, bir süre sonra gençlik tarafından öyle benimsendi ki 2005'li yılların başında birçok Türk genci rap adı altında aktif faaliyetler gösterdi.

2015 yılında Türkçe Rap'in üstadlarından biri olan Ceza 5 yıllık aradan sonra Suspus albümünü piyasaya sürdü. Klibini çektiği Suspus şarkısı 10 ayda 25 milyon kişi tarafından izlendi. Aynı yıl Hiphoplife sponsorluğunda Türkiye'nin en büyük HipHop festivali olan HipHop Jam İstanbul 2015 gerçekleştirildi. Festivalde 33 MC sahne aldı.

Türkçe Rap'in gelişmesi adına yarışma programına çıkan Zeo Jaweed 2015 yılında O Ses Türkiye programında dördüncü oldu. Aynı yıl içerisinde Yetenek Sizsiniz Türkiye yarışmasına çıkan Toprak Kardeşler de finalde kaybederek ikinci oldular. Son olarak 2016 yılında yapılan O Ses Türkiye yarışmasına çıkan Tankurt Manas 4'lü finalde elenerek yarışmaya veda etti.

Tarihimizde Bir Tedavi Yöntemi Olarak

Müzikal Terapi

ESRANUR ÇAKMAK
BETÜL ERDEMİSOY



Müziğin ruhumuz üzerinde belirgin etkileri vardır. Dinlediğimiz müzik türüne göre hâlet-i ruhiye-miz şekillenir. Peki ama müzik insanın ruh hali üzerinde nasıl böyle bir etkiye sahip olabilir? “Müzik ruhun gıdasıdır.” demişler; müzik ruhu nasıl besleyebilir?



Bireylerin müzik ile bir şeyler ifade etmesi, kişinin bilinçaltı hakkında çok değerli ipuçlarını ortaya dökmesini sağlar ve bu psikoloji açısından önemli bir noktadır. Müzik, beyin dalgalarını yavaşlatabilir ve düzenleyebilir. Müziğin bu etkisi çok çeşitli deneyler ve gözlemlerle kanıtlanmıştır. Beyin dalgaları hem müzikle hem de kişinin kendi çıkardığı seslerle değiştirilebilmektedir. Gündelik bilinç halindeyken beynimiz saniyede 13 ile 20 titreşim hızına sahip olan “beta” dalgaları yaymaktadır. Ancak dinlenme halinde bu dalgalar 13’ün altına düşer ve “alfa” ritmine geçersiz. Uyku durumunda bu dalgalar 8’in altına düşer o zaman da “teta” olarak adlandırılır. Teta dalgaları aynı zamanda derin meditasyon veya trans halleri esnasında da gözlemlenebilir. Çok derin uyku halinde ise 0.5 ile 4 titreşim arasında değişen “delta” dalgaları ortaya çıkar. Beyin dalgaları ne kadar yavaşlarsa kendimizi o kadar rahat, huzurlu ve sakin hissederiz. Beyinle ilgili araştırmalar müziğin özellikle beynin sağ yarıküresine hitap ettiğini göstermektedir. Beynimizin sol yarıküresi genellikle mantıksal işlevleri yerine getirirken sağ yarıkürü daha çok sezgisel ve yaratıcı aktivitelerle ilişkilidir.

Müzik kalp atışı ve kan basıncı üzerinde de etkilidir. Bu durum, yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Müzik ne kadar hızlı ve hareketliyse kalbimiz o kadar hızlı, ne kadar yavaşsa kalp de o kadar yavaş atmaktadır. Dolayısıyla daha yavaş kalp atışları daha az gerilim ve stres yaratır. Müzik kalp atışının yanı sıra kan basıncını da de-

tirebilmektedir. Aşırı gürültünün kan basıncını yüzde on kadar arttırılabildiği bilinmektedir.

OSMANLI’DA MÜZİKLE TEDAVİ

Bildiğimiz üzere dünyanın ve vücudumuzun büyük bir kısmı sularla kaplıdır ve su bizim hayat kaynağımızdır. Suyun vücudumuzdaki ses ve titreşimler için bir iletken görevi gördüğü yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Buradan anlayacağımız, vücudumuzun dörtte üçü sularla kaplı olduğundan biz sesleri sadece kulaklarımızla değil bütün hücrelerimizle duyuyor ve hissediyoruz.

Osmanlı’da akıl hastalarının tedavi edildiği yerlere Bimarhane denirdi. 15. yüzyıl, Osmanlı’da akıl hastalarının müzik ve su ile tedavi edildiği bir dönem iken Avrupa’da akıl hastalarının bir kısmı “İçlerinde şeytan var” denilerek yakılmaktaydı.

Osmanlı’daki şifahanelerde musiki ile tedavi bir hayli gelişmiş olup, hangi makamın hangi hastalıklara iyi geldiği bile tespit edilmiştir. Osmanlı hekimlerinden şair Sururi Hasan Efendi’nin Taat-ü’l-Emcize adlı eserinde, bu makamlar ve kullanıldıkları hastalıklar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ayrıca tedavide kullanılan bu makamların günün hangi saatinde dinlenmesi gerektiği de belirtilmiştir. Örneğin nihavent makamı öğleden sonra daha tesirliken, rast makamı gece ve seher vakitlerinde daha etkilidir.

Türk müziği makamlarının ruha olan etkileri Farabi’ye göre şöyle sınıflandırılmıştır:

- Rast makamı: Sefa (neşe, huzur) verir.*
- Rehavi makamı: Beka (sonsuzluk fikri) verir.*
- İsfahan makamı: Hareket kabiliyeti, güven hissi verir.*
- Neva makamı: Lezzet ve ferahlık verir.*
- Uşşak makamı: Gülme hissi verir.*
- Zirgüle makamı: Uyku verir.*
- Saba makamı: Cesaret verir.*
- Buselik makamı: Kuvvet verir.*
- Hüseyni makamı: Sükûnet, rahatlık verir.*
- Hicaz makamı: Tevazu (alçak gönüllülük) verir.*

Farabi, aynı zamanda Türk müziği makamlarının zamana göre psikolojik etkilerini de sınıflandırmıştır.

Ülkemizde halen Türk müziğinin kronik ve psikiyatrik hastalıkların tedavisinde kullanılmasına dair çalışmalar, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma Enstitüsü Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma Birimi’nce yürütülmektedir.



Rock Müziğin Kökü: Blues

400 yıllık bir geçmişe sahip olan Blues, temeli Afrika'ya dayanan bir müzik türüdür. 17. yüzyıldan itibaren Afrika'da yaşayan siyahi insanların kölelik için Güney Amerika gibi yerlere getirilmesiyle Blues da Amerika'ya getirilmiş oldu.

19. ve 20. yüzyılda, Mississippi'de pamuk tarlalarında çalışan siyahi işçiler; umudun, hüznün ve özgürlüğün şarkılarını haykırarak söyleyip çalmalarıyla para avcısı plak şirketi sahiplerinin dikkatini çekmişler ve bu şekilde Blues'u dünyaya armağan etmişlerdir.

Blues, nota ve ölçülerden ziyade, hissetmekle alakalıdır. Dünyada nota bilgisi olmayan birçok başarılı müzisyen vardır. Mesela Mark Knopfler, Jimi Hendrix gibi büyük gitarisler..

JIMI HENDRIX

Jimi Hendrix 27 Kasım 1942'de Seattle'da doğdu. İlk başta Johnny Allen Hendrix olan ismi, daha sonra ailesi tarafından James Marshall Hendrix olarak değiştirildi. Para ve ilgiden uzak olarak büyüdü. O daha dokuz yaşındayken annesiyle babası boşanmışlardı. 16 yaşındayken de annesini kaybetti. Hendrix, 14 yaşlarında gitarla tanışmıştı. Tanıştığı bu gitar, başka bir çocuk tarafından

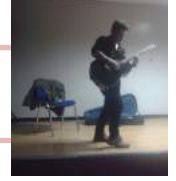
sokağa atılmış teli kopuk eski bir gitardı. Bu gitarla bazı şarkıları çalmayı başardı. 15 yaşlarında babasının bir arkadaşından 5 dolara akustik bir gitar satın aldılar. İlk elektro

gitarı, babası Al Handrix tarafından alınan beyaz bir Supro Ozark'tı. Hendrix ders almadı fakat Chuck Berry ve Elvis Presley gibi sanatçıları izleyerek onların şarkılarını çaldı ve kendiliğinden bazı basit notaları buldu.

ERIC CLAPTON

Eric Clapton, 1945 yılında Patricia Molly Clapton ve Edward Walter'ın çocuğu olarak dünyaya geldi. 9 yaşına kadar büyükanne ve babasını kendi anne ve babası, annesi Patricia'yı ise ablası olarak bildi.

SEFA BAYRAM
ALPER BEHİÇ ALTINTAŞ



1964 yılında, The Yardbirds adlı blues-rock grubunda çalmaya başladı, fakat 1965'in Mart ayında bu grubun pop müziğe kaydıgını düşünerek gruptan ayrıldı.

Aynı yıl John Mayall & Bluesbreakers grubuna katılarak kendini bir blues gitaristi olarak kanıtladı. Hayranları, bu grupla çaldığı dönemde duvarlara "Clapton is God" sloganları yazmışlardı. 1966 yılının ortalarında Clapton yanına Jack

Bruce ve Ginger Baker'ı (bateri) da alarak Cream adlı grubu kurdu, bu grupla yaptıkları 3 albümün ardından grup 1968 yılında dağıldı. Yapımcıları 1969 yılında "Goodbye" adlı, konser kayıtlarından oluşan albümü piyasaya sürdü.



B.B KING

ABD'li blues gitaristi ve bestecisi. 'King' lakabını taşıyan üç büyük Blues sanatçısından biridir. B.B takısı; "Beale Street Blues Boy" (Beale Caddesi Bluescu Çocuk) olarak 1948'de kendisine lakap olarak verilmiştir. Daha sonra "Blues Boy King" (Blues'in Çocuk/Genç Kralı) olmuş ve son olarak ise B. B. King şeklinde kısaltılmıştır. Gitar hakimiyeti çok iyi usta bir müzisyendir. Birçok ünlü sanatçıyla düeti vardır. En önemlilerinden bazıları Jimi Hendrix, Eric Clapton ve Gary Moore gibi müzisyenlerdir. Yaşına rağmen uzun süre konserler vermiştir. En ünlü şarkılarından biri The Thrill is Gone'dur. "Lucille" adında Gibson marka gitarıyla çalmakta ve Lucille için "hayatımda uzun süre kalan tek kadın" demektedir.

TÜRKİYE'DE BLUES

Blues, her ne kadar Amerikan Folk kültürünü yansıtsa da ülkemizde de bu alanda büyük işler başarmış büyük müzisyenler



vardır. Bunlardan bazıları Asım Can Gündüz (awesome john), Yavuz Çetin, Akın Eldes, Kerim Çaplı, İzi Eli, Batu Mutlugil gibi isimlerdir.

YAVUZ ÇETİN

Samsun'lu Yavuz Çetin, ilk müzik aletiyle, curayla, 10 yaşında tanıştı. Daha sonra bağlama da çaldı. Ancak 15'ine geldiğinde ilk kez bir akustik gitarı oldu. Yalnızca müzik dinlediği bir dönemin ardından elektrik gitarın sesine hayran kalan Yavuz, 17 yaşında ilk elektro gitarına kavuştu. Profesyonel müzik yaşamı da tam bu zamanda başladı. 14 yıl boyunca gitarını elinden hiç düşürmeden çaldı.

Bu 14 yıl içinde MFÖ, Göksel, Deniz Arcak gibi büyük isimlerle çalıştı. Daha sonra bir bar cover grubu olarak Blue Blues Band'i kuruyor. Blue Blues Band grubunda Batu Mutlugil ve Kerim Çaplıyla çalıştı.

Talihsiz bir şekilde 31 yaşındayken aramızdan ayrılan Yavuz Çetin, müziğimiz için önemli bir kayıp olarak değerlendiriliyor.

KERİM ÇAPLI

Kerim Çaplı, büyük bir dahiydi ve ilginç bir paradoks olarak öylesine az tanınıyordu ki ülkemizde, ondan ayrıca bahsetmezsek olmazdı. Çünkü Amerika'da yaşamış ve hepimizin bildiği efsanelerle çalışmalar yapmış bir isim Kerim Çaplı. Önemli birçok müzisyenle çalma şansına erişen Çaplı'nın birlikte çalıştıkları arasında The Monkees ve Jimi Hendrix de var (1969 Woodstock'ı görmüş birinden bahsediyoruz).

Kerim Çaplı, ABD'deki müzik kariyerinin ardından 1987'de Türkiye'ye döndü ve MFÖ'nün davulculuğunu yaptı. Son yıllarında Yavuz Çetin'le de aynı sahneyi paylaşan Çaplı, 2004'te aramızdan ayrıldı.

Gitaristler arasında bir söz vardır: "Sen hiç durmadan çalışmaya devam et, iyi (pahalı) gitarlar seni bir gün mutlaka bulacaktır."

Bu sözü şu şekilde okumamız da gayet mümkün: "Sen efsane bir gitarist ol, kendin gibi efsane müzisyenlerle çalma şerefine bir gün ereceksin".

DİNLEMENİZ GEREKEN 10 BAŞ YAPIT

- 1-) Jimi Hendrix - Voodoo Child
- 2-) Metallica - Unforgiven (I-II-III)
- 3-) Red Hot Chili Peppers - Californication
- 4-) Red Hot Chili Peppers - Can't Stop
- 5-) Queen - Bohemian Rhapsody
- 6-) The Beatles - I Want to Hold Your Hand
- 7-) Ray Charles - Hit The Road Jack
- 8-) Pink Floyd - Another Brick In The Wall
- 9-) Eric Clapton - Layla
- 10-) Yavuz Çetin - Cherokee

Bonus: Yavuz Çetin - Yaşamak İstemem

müzik dünyasından

ALPER BEHİÇ ALTINTAŞ



DAVID BOWIE VEDA ETTİ

Müzik otoriteleri tarafından müziğin miras listesinde gösterilen David Bowie, bu yılın başında, 10 Ocak'ta hayata veda ettiğinde 69 yaşındaydı.

Bowie, birçok başarılı albümünün yanı sıra, "dramatik" hayat hikayesiyle de ilgi çeken bir müzisyendi. Freddie Mercury ile gerçekleştirdiği dü-



etle hafızalardan çıkmayacak izler bırakan Bowie, uzun süre Türk gitarist Erdal Kızılcay ile çalışmıştı. Erdal Kızılcay; aynı zamanda Tina Turner, Freddie Mercury, Iggy

Pop gibi isimlerle de çalışmıştır. Roll dergisinin eski bir sayısında Erdal Kızılcay ile yapılan söyleşiden David Bowie'nin edebiyat tutkunu olduğunu, Türk şairlerinden Nazım Hikmet'i severek okuduğunu öğreniyoruz. 1992'de Etiyopyalı model Iman ile sansasyonel bir evlilik yapan Bowie, "yaşlandıkça güzelleşen müzisyen" unvanına da sahip olarak aramızdan ayrıldı.

OZZY OSBOURNE'UN SIRADIŞI KARIYERİ

Metal müziğin kurucularından Black Sabbath grubunun solisti Ozzy, kötü alışkanlıklarından dolayı grubundan atılmıştı. Uzun bir süre sesi soluğu çıkmadı. Yıllar sonra Randy Rhoads adında genç bir gitarist ile tanışan Ozzy'nin ortaya çıkması beklenmedik bir olaydı. Ozzy, Randy ile birlikte birçok solo çalışmalara imza atmıştı. Bir gün turnedeysen dinlenmek için durmuşlardı. Ozzy dışında herkes otobüsteydi ve Ozzy'nin gözleri önünde tüm grup arkadaşlarını taşıyan turne otobüsüne bir uçak düştü. Bu Ozzy'nin kariyeri için trajik bir kapanıştı.





Nice Masallara Tuz Kral..

Cem Adrian

SİNEM ÖZGÜL



Cem Adrian' sahne adıyla tüm dünyaya sesini duyuran Cem Filiz, 30 Nisan 1980 yılında Edirne'de dünyaya geldi. Alışılmıyın dışındaki ses aralığı ve marjinalliği ile dikkatleri üzerine çeken Adrian'ı keşfeden isim, Fazıl Say olmuştur.

Hikayeyi anlatacak olursak, İstanbul'a geldikten sonra farklı işlerde çalışarak hayatını sürdüren Cem Adrian, Demet Sağıroğlu'na "Ben Bu Şarkıyı Sana Yazdım" adlı demo CD'sini verme şansını yakalamış ve Sağıroğlu da bu CD'yi Fazıl Say'a dinletmiş. Say, dinlediği CD'den çok etkilenmiş ve Cem'le iletişime geçmiş. "1000 yılda bir gelecek bir ses" olarak tanımlanan Adrian'ın müzikal anlamda dönüm noktası bu karşılaşma olmuş.

Cem Adrian bundan sonra sırasıyla; Aşk Bu Gece Şehri Terk Etti, Essentials / Seçkiler, Emir, Kayıp Çocuk Masalları, Siyah Bir Veda Öpücüğü, Şeker Prens ve Tuz Kral, Cam Havli, Sana Bunları Hiç Bilmediğin Bir Yerden Yazıyorum, Yalnızlık Senden Daha Çok Seviyor Beni, Essentials / Seçkiler 2 albümlerini yayınlamıştır.

Cem Adrian'ın sesinin oktavı da bir dönem çok tartışılmıştır. Ses telleri normal bir insandan 3 kat daha fazla uzunluğa sahip olan Cem Adrian 4.5 oktavlık bir sese sahiptir. Ancak Summertime parçasını seslendirirken 7 oktava kadar çıkabildiği gözlenmiştir. (Bununla ilgili sadece yorumlar bulunmaktadır.)

Hayvanları çok seven Adrian, Yogi adında bir köpeğe sahiptir. Ayrıca hayvan barınaklarına da dolaylı yollardan destek vermektedir.

Son zamanlarda 'O Ses Türkiye' adlı yarışmaya gösterdiği tepki basında yer alan Adrian, daha önce de yarışma-



yı "O umutlu insanların kalbini ezip parçalayan ve bundan duygulanıp (!) gözyaşı döken diğer insanlar... Para için değer mi?.." şeklindeki cümleleriyle eleştirmişti. Geçtiğimiz aylarda aynı yarışma için "Hiçbirinin hayalleri, umutları, geçmişleri, geleceklere umurunuzda değil..." vb. cümleler sarf eden sanatçıya, programın jürisinden de yanıt gelmişti..

Pamela, Umay Umay, Halil Sezai, Hayko Cepkin, Aylin Aslım, Melis Danişmend gibi önemli sanatçılarla da düet yapmış olan Adrian, Türkiye'nin dört bir yanında konser vermekle yetinmemiş; Kıbrıs, Almanya ve daha birçok yurtdışı konserini de gerçekleştirmiştir.

Yakın zamanda 'CA' adıyla açtığı mağaza da onun en büyük hayallerinden biriydi. Mağazada 'Kayıp Çocuklar' için rozet, tişört gibi ürünler bulunuyor. Yine yakın zamanda AdrianaPolisTimes adında bir antika saat dükkanı açan Adrian, burada 1900'lerden 1980'li yıllara uzanan eşsiz saatleri satışa çıkarmış bulunuyor. Dükkan Ankara'da ama internet üzerinden de satış yapıyor.

Cem Adrian'ın başarısını sadece Türkiye değil dünya da fark etmiş durumda. Örneğin Justin Timberlake twitter üzerinden "Sugar Prince Salt King Maaan this is very excellent." demiş. Rihanna ise "Excellent sound Turkish man singer's voice is beautiful Cem Adrian I like it" şeklinde tweet atmıştır.

Başarılarını saya saya bitiremeyeceğimiz Cem Adrian'a Ayverdi ailesi olarak sevgilerimizi iletiyoruz ve bu yazının ona da ulaşmasını temenni ediyoruz.

Nice Masallara Tuz Kral ...

20





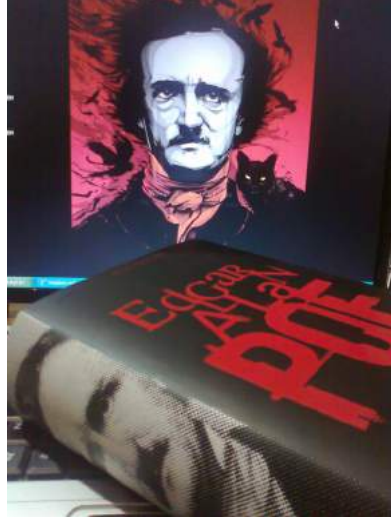
POE'NUN KUZGUNU

Kâbil'in yediği halattan beri dünya üzerindeki her cinayeti bir karga izler; tarih öncesi bir gözlemcidir, bir tür cinayet nöbetçisi... Sana cinayetle ilgili bir tüyo vermez, 'bıçağı şuraya sapla', 'kafasının şurasını parçala' demez; Kâbil'e yol gösterdiğinden beri her cinayetin bir nevi onur konusudur.

Heybetli bir kuzgun heykelinin gölgesinde can verir bazı bedenler.

Gamlı bir şairin zihninden süzülen kelimelerin ve bir şarkıcının ses tellerini titreten notaların boyunduruğunda işlenir ölüm o bedenlere.

Karakterin yolculuğu yağmurun eşliğinde kimsesizliğe yapılıyor. Eski bir dostun hatırına çıkılmıştır bu yolculuğa. Eşinin ikazlarına rağmen zihnini bulanıklıktan kurtaracak ilaçları unutmamıştır. Yine de yola devam etmekten alıkoymaz bu aksilik onu.



Variş yerine kadar bir şarkı tırmalar ruhunu.

Yol önce bir kuşun taş bedenine çıkar. Ve kuşun yargılayan gözleri, sonrasında hiç ayrılmaz karakterin ensesinden. Zihninin toz tutmuş odaları da bu gözlerin hapsinde bir bir açılır. Bir defter ise odaları işinin ehli

bir temizlikçi titizliğiyle tozlardan arındırır.

"Sen her yerde 'bugün'ün hüküm sürdüğünü zannedersin oysa her yerin gerçek sahibi 'geçmiş'tir."

İlhamını bir cinayetten ve gamlı şair Edgar Allan Poe'nun efsane şiirinden alan Poe'nun Kuzgunu, başkarakterini çıkmazlara, (u)mutsuzluğa ve garip bir sona sürüklerken; okuyucusuna sancılı bir iç sorgulama yaşattırıyor.

Yazarın Poe'ya yakın karanlık tarzının çarpıcılığı herkese ufak bir iç gıcıklığı verecektir.

İnsan kitabın kapağına bakarken bile sonunda yutkunamayacak hâle geleceğini tahmin edebiliyor.

"Tüm gördüğümüz ve görüldüğümüz yalnızca düşün içinde bir düş."

(Poe'nun Kuzgunu, Taylan Kara, Hayal Yayıncılık)

AYŞENUR ULU

BÖĞÜRTLEN KIŞI

Bir annenin tek başına dünyaya getirdiği bebeğine olan sevgisi kaç farklı şekilde anlatılabilir?

Sarah Jio'nun ustaca kaleme aldığı, dünya çapındaki okurlarının kalplerine dokunmuş olan bu roman, tabii ki bizim de kalplerimizde etki bıraktı. Tam 30 farklı ülkede yayınlanan ve New York Times'ın en çok satanlar listesine giren Böğürtlen Kışı'nda siz de kendinizden bir şeyler bulabilirsiniz. Kitabın akıcı bir dili olduğundan birkaç cümle okuyup bırakacağınız kitaplardan olmasa gerek. Ancak bizce bu kitabın asıl çekici yanı, kitabın içerdiği gizemli olaylar ve yaşattığı duygularda.

1933 yılının Mayıs ayında Seattle' da bastırılan ani bir kar fırtınası ile her yer bembeyazdır. O gün nedensiz bir şekilde huzursuz hissetse de işe gitmek zorunda kalan Vera, üç ya-



şındaki oğlu Daniel'ı evde tek başına bırakır. Fakat eve döndüğünde biricik oğlunu evde bulamaz. Ondan geriye kalan tek şey karların içinde gömülü bulunduğu oyuncak ayısı Max'tir.

Seksen yıl sonra aynı zamanda ve aynı yerde yine bir kar fırtınası oluşur. Bu nadir olayı, Böğürtlen kışını, haber yapmak için araştıran muhabir Claire Aldridge, seksen yıl önceki kar

fırtınasında kaybolan Daniel'ın kayıp ilanını bulur. Evlat acısının nasıl olduğunu çok iyi bilen Claire, bu olayı çözmeye karar verir. Fakat çözdüğü her düğümün onu Vera ile olan bağlantısına ne kadar yaklaştırdığından habersizdir.

Bu kitabı okurken herhangi bir sayfanın başlarında önce o karakteri çok sevip, sayfanın sonunda o karakterden nefret edebilirsiniz. Bir bölümde çözülen sırlara hayret edip diğer bölümde ağlayabilirsiniz. Çünkü biz de dahil kitabı okuyan arkadaşlarımızın hepsi bunu yaşadı. Kendi aramızda buna "Jio Etkisi" diyoruz.

Böğürtlen Kışı'nı okurken kendinizden bir şeyler bulabilir ve bir annenin ömrü boyunca evladına duyduğu sevgiye şahit olabilirsiniz.

Kalbinizin en derinlerinde işlenen acıyı, tek kelimeyle nasıl ifade edersiniz?

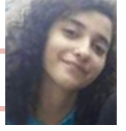
ELİFNUR BUDAK
SUDE LADIKLI



Bir Edebî Tür Olarak

'Deneme'lerin güzelliği

AYŞENUR DURDAĞI



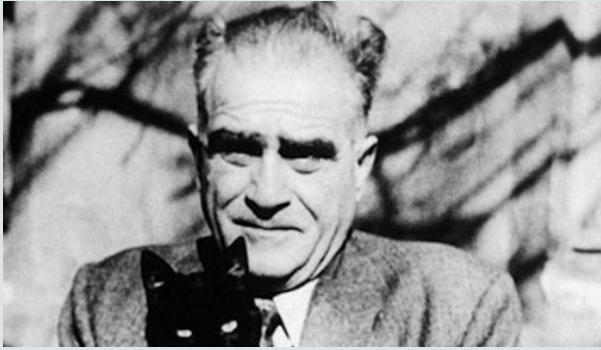
Yazmak bir hayat tarzıdır. Her yazar kendini yazarak geliştirir. Yazar, hayatına yazarak anlam kazandırır. Özellikle geçimini kalemiyle sağlayanlar, yani bir gazete-de bir sütunu sürekli doldurmak zorunda olanlar istemeseler de bütün zamanlarını yazarak ya da yazacaklarını düşünerek geçirmek zorundalar. Okuyorlarsa yazmak için, çevrelerine bakıyorlarsa yazmak için...

Tüm bu yazarlar içinde, bende yeri ayrı olanlar deneme yazarlarıdır. Her yazılarında konu ne olursa olsun beni aydınlatanlar onlardır. Güneş her sabah, karanlıkları yırtarak dünyamızı bizlere gösterir. Bizler de güneşin aydınlatmasıyla tüm renklerin güzelliklerini görür, ona hayranlığımızı gizleyemeyiz, öyleyse düşüncelerimizin

arkasındaki karanlıkları yırtacak, farklı bakış açılarının, farklı yorumların güzelliklerini bize gösterecek olan da deneme yazarıdır.

Deneme yazarı yüksekten bakmaz; akıl öğretmeye kalkmaz okuruna. Koluna takar insanı denemelerinde; nesnelere, kentlerin kuytularında köşe bucak gezdirir onu. Daha çok da kendi içindeki girilmemiş odalara sokar, dolaştırır; dokunulmamış sandıkların kapağını açıp gösterir içindekileri. Kimi güldürür, kimi de düşündürür; ama illa ki bal tadı bırakır okuyanın damağında.

İşte deneme böyledir, engin bir denizdir. Olaylara iki gözle değil de birkaç gözle bakabilme, birkaç beyinle düşünebilme yeteneği kazandırır insana.



ferdin kendi dışındaki vaziyetlerdir. Bir insanı kendi içinde, düşüncesinin mahremiyetinden korumaya hakkımız yoktur. Ortaçağ'dan bugüne kadar gelen zaman içinde insanlığın belki en büyük kazancı bu basit hakikati kendisine mal etmesidir.» (Ahmet Hamdi Tanpınar, Yaşadığım Gibi, s. 58-59)

Kitap Korkusu

«Kitaptan niçin korkarlar? Bunu bir türlü anlayamadım. Kitaptan korkmak, insan düşüncesinden korkmak, insanı kabul etmemektir. Kitaptan korkan adam, insanı mesuliyet hissinden mahrum ediyor demektir. "Bırak, senin yerine ben düşünüyorum!" demekle, "Falan kitabı okuma!" demek arasında hiçbir fark yoktur. İnsanoğlu her şeyden evvel mesuliyet hissidir ve bilhassa fikirlerin mesuliyetidir. Ondandır mahrum edilen insan, kendiliğinden bir paçavra hâline düşer. Şüphesiz insanı korumamız lâzım gelen vaziyetler vardır. Fakat bu vaziyetler daha ziyade

Masallar

Küçüklüğümden beri masallara hayranlık duyarım. Kim hayranlık duymaz ki Kırmızı başlıklı kızın o beklenmedik andaki kurtuluşuna, Külkedisi'nin büyüleyici güzelliğine ya da Yedi Cücelerin Pamuk Prensesi'ne...

Her okuyuşumda ilk kez okuyormuş gibi heyecanla, hissederek okuduğum onlarca masal var. Ama ne yazık ki onları saçma bulan, sadece çocuklara anlatıldığını düşünen bir zihniyet var ve bu zihniyet, sadece olmuş ve olabileceklerle, sadece sayılarla, evraklarla, imzalarla ilgileniyor. İnsan bazen gerçek hayatın somut verilerinden uzaklaşmalı, hayal gücünü beslemeli. Çünkü hayal gücü sihirlidir. Sihir, insanın yaşaması için gerekli bir iksirdir. İksirler sadece hikâyelerde olan ve insanın gülüp geçece-

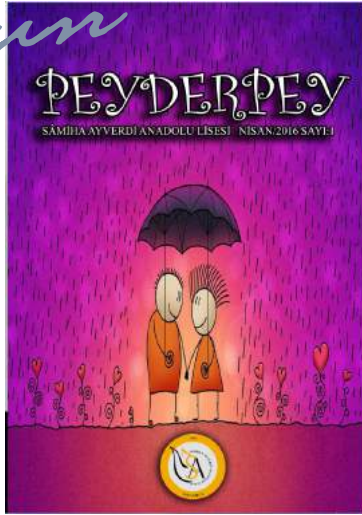
ği, keşke gerçekte olsa diyeceği hayranlık duyup unutaçağı, böyle olaylar gerçek hayatta yoktur diyeceği şeyler değildir. Bir insanın yaşaması için, kurumuş bir dal gibi olmaması için bu iksirlere, sihirlere, hayal gücünün büyüklüğünü bilmeye ihtiyacı vardır. Masala dair ne varsa bunlar gerçek yaşamda hayal gücünün gelişebilme ortamını hazırlar.

Masal dünyasının kapıları gizemleriyle ve sihirli kahramanlarıyla birlikte artık içinde kimsenin yaşamadığı eski bir ev gibi terk edildi. Daha doğrusu masalların çocukları uyuttuğu ve gerçekleri görmelerini geciktirdiği görüşü bir süreliğine egemen oldu. Bugün artık bu terk edilmiş eski evin kapıları tekrar açılmalı, tozlu ve loş odalarına girilmeli, uyuya kalmış cüceler, devler ve koridorlarında dolaşan bin bir kılıklı tuhaf yaratıklar yeniden keşfedilmeli.

Ayşenur Durdağı

Özgürlüğümüzden Kalemlerimize Akanlar Ya da Resmîyetten Durulan Bakkenliğin Dışavurumu

Fanzin



Bir Edebiyat der-si proje ödevi ile yola çıkmıştık. Son dönemlerde gençlerin çıkardıkları fanzinler gerek tasarımlarıyla gerekse içerikleriyle dikkat çekiyordu. Fakat buna rağmen çoğu kişi fanzinin ne olduğunu bilmiyordu. Biz de farkındalık yaratmak amacı ile fikirlerin özgürce ifade edilebileceği bir fanzin çıkartma kararı almıştık.

Fanzinler, düşünceye etiket vurmazlar. Düşük maliyetli olmasını isteyenlerin ve ufukları genişleten fikirleri özgürce yazıp yayımlayabilmek isteyenlerin dergisidir. Neredeyse tamamı, popüler yayın organlarında yer bulamayan veya özellikle yer almak istemeyen “gençler” tarafından hazırlanan fanzinler, okurundan önce üreticilerine heyecan veren ürünlerdir.

Fanzin, ruhu itibari ile amatördür ve insanların yaşamına hitap etmektedir. Fanzin boyun eğmemektir ve bu yüzden düşünceye etiket vurmaz. Fanzin kuralsızlıktır, kurallara karşı bir direniştir. Yani kısaca karanlığın aldığı şekil diyebiliriz. Faruk Emre Özünlü'nün de dediği gibi “Fanzini buruşturup atabilirsiniz; ama ruhunu asla!”

Peki fanzinimizi ilgi çekici hale getirmek için neler gerekiyordu? Birkaç yazı ve kırtasiyede çektirilen fotokopiler yetmiyordu. Fanzinimizi oluşturmak için çeşitli araştırmalarda bulunduk. En çarpıcı şeyin fanzinimizin ismi olduğunun farkındaydık. İlk sayımız olduğu için insanlar ellerine aldıklarında isminin bile ilgi çekici olması gerekiyordu. Ama tabii ki daha önce kullanılmamış olmasına da dikkat ediyorduk. İsmiyle bile belli bir okuyucu kitlesi yakalayabilirdik. Ancak bu ismi bulmak çok da kolay olmadı. Aklımıza gelen isimleri seçenekler arasına ekledik. Bu seçenekler arasında palaspanıras, yelkovan, peyderpey, sansasyonel ve pandomim gibi isimler vardı. Ancak bir karar vermemiz gerekiyordu. Ve artık “Peyderpey” için diğer ayrıntılar kalmıştı.

Yazı tipini seçerken bile fanzinin özgür ruhuna yarışır olmasına dikkat etmiştik. Ne de olsa insanlar fanzini ilginç bir şeyler yakalamak ve eğlenmek için okuyorlar-

ESRA BAKKALOĞLU
MUSTAFA TUTAL



dı. Tabii bütün bu ilgi çekiciliği görseller destekleyecekti. Yazıların yoğun olmaması için sayfaların dikkat çekici yerlerine fotoğraf ve çizimler yerleştirdik. Ve bir de fanzinimiz sürdürülebilirlik kazansın diye sayının özel sorusu Peyderpey’de yerini almıştı. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra fanzinimizi çoğaltıp arkadaşlarımıza ve öğretmenlerimize dağıttık.

Dünyada, ülkede ve bölgede sabah ayrı akşam ayrı gündemlerin olduğu zaman diliminde öğrencilerin, gençlerin kendilerini ifade etmeleri, özgürce bir şeyler yayımlamaları tam olarak fanzinle mümkün oluyordu.

Geleceği yaratacak olanların bizler olduğu sorumluluğunu unutmadan yazacağız. Yazdıkça çoğalacağız, çoğaldıkça daha da yazacağız. Fanzin bir tercih değildir, çağın gereksinimidir. Bizlerden beklenen cesur davranmamızdır.



K İ T A P L A R

SIR

Türk edebiyatının naif öykücüsü Mustafa Kutlu'nun mürekkebinden akmış olan Sır bize bizi, en samimi dille anlatıyor. Mustafa Kutlu, süsten arındırılmış kelimelere derin anlamları bir damlatarak herkese süsün kelimeler üzerinde yük olduğunu gösteriyor yine.

Sır, her gönlün kıymetini bilen bir yazarın elinden çıktığından; her bölümde farklı kişilerle tanıştırtıyor bizi. Herkesin alelade diye nitelendirip göz ardı ettiği hayatlar bir araya geldiğinde kusursuz bir kurguyu ortaya çıkarıyorlar.

Okuru, yabancı ve anlaması güç kelimelerin ve ağdalı dilin himayesine teslim etmeyen yazar, okuru merkeze alıp hikâyeyi onun etrafına örüyor. Sayfalar arasında ilerlerken kendinizi bir köy kahvesinde halka hikâyeler anlatan birinin karşısında, dumanı tüten çayınızı içerken tam da huzurun içinde hissedeceksiniz. (Sır, Mustafa Kutlu, Dergah Yayınları)

Ayşenur ULU

Milli Sporcumuz **Ceren Zehra Ergin** ile...

“Hedefim Olimpiyat Şampiyonluğu”

Taekwondocu arkadaşımız Ceren Zehra Ergin’in başarılarını okula başladığı ilk yıl dergimizde haberleştirmiştik. İki yıl sonraki durumları da kendi ağzından aktaralım istedik.

ELİF CEREN AYGÜN

-Taekwondonun kendine özgü felsefesiyle ilgili genel bir bilgi verir misin?

-Kore'nin ata sporu olarak bilinen taekwondo “tae” , “kwon” ve “do” kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Tae: ayak vuruşları, Kwon: el vuruşları, Do: dövüş sanatının tatbiki esnasında izlenilecek yolun ve dövüşün felsefesi değerlerinin genel adıdır. Disipline son derece önem verilen bu sporda salona girildiği andan itibaren bayrağa ve antrenöre selam vermeden antrenman başlamaz. Salona, antrenman araç gereçlerine, partnere ve tabii ki antrenöre saygı, sporun özünde vardır ve genel olarak bu kurallara “do” kuralları denilebilir.

-Başlangıç nasıl oldu?

- Bu spor hiç aklımda yoktu ve tamamen tesadüf eseri başladım. Okuduğum okuldan seçme yoluyla bugün devam ettiğim kulüpte bu spora başladım. İlk başlarda amatörlük dönemlerimde bırakmayı bile düşünüyordum. Daha sonraki evrelerde kazandığım başarılarından dolayı bu spora tutunmam daha sağlam oldu ve motive oldum.

- Bugüne kadarki başarılarını anlatır mısın?

- Müsabakalar belli bir yaş kategorisine göre düzenleniyor. En aşağıdan başlayarak yukarıya doğru minikler, yıldızlar, gençler, ümitler ve büyükler olmak üzere kategoriler var. Yıldızlardan başlayarak her kategoride derecem var. Gençlerde Türkiye 3.lüğüm, uluslar arası turnuvalarda bir şampiyonluğum ve bir 3.lüğüm var. Bunun yanında birçok küçük turnuvada derecelerim bulunuyor. Ümitlerde Türkiye 2.liğim ve büyüklerde Kulüpler Arası Türkiye Şampiyonası'ndan elde ettiğim 3.lüğüm var.

- Gelecekle ilgili hedeflerin neler?

Her taekwondocu gibi tabii ki uluslar arası alanda başarılar



elde etmek ve İstiklal Marşımızı tüm dünyaya duyurmak; bayrağımızı en yüksekte dalgalandırmak, yani ülkemizi en iyi şekilde temsil etmek istiyorum. Bunun için ulaşacağım en üst nokta, yani olimpiyatlarda şampiyonluk en büyük hedefim. Bunun yanında milli takımda sürekliliği sağlayarak Dünya, Avrupa ve birçok uluslar arası müsabakada iyi dereceler yapmayı hedefliyorum.

- Taekwondoyla ilgilenmeye başladığından bu yana başından geçen ilginç anıların mutlaka vardır?

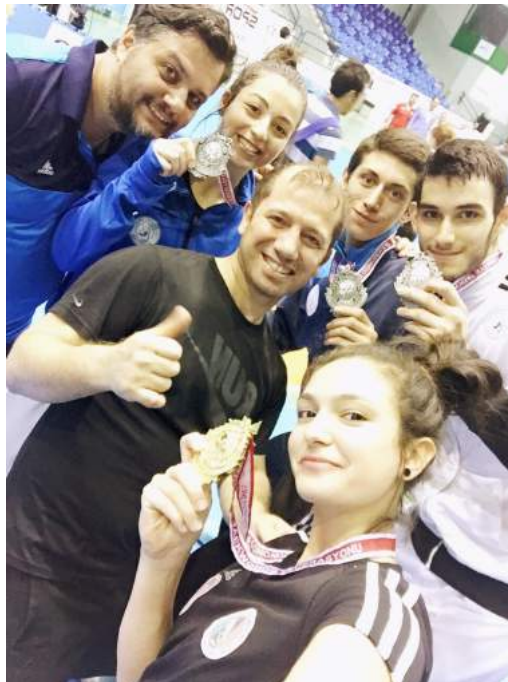
- Çok var. Mesela bir gün antrenmanda arkadaşla maç yaparken elime sert bir darbe aldım ve biraz morarıp şişmişti. Her zamanki sakatlıklardan deyip ciddiye almadım ve antrenmanlara devam ettim. Ertesi hafta bir iş için sağlık raporu almam gerekiyordu ve bunun için aile hekimime gittim. Tam kapıdan çıkıyorken elimi gördü ve biraz inceledikten sonra kırığının olduğunu söyledi. Tamamen tesadüf bir şekilde elimdeki kırığı öğrenmiş oldum. O gün bu gündür Baltalimanı Kemik Hastalıkları ve Bezmialem Ortopedi ile sıkı bir ilişki içindeyim. Belki bir yerlerim kırılmıştır diye her ay mutlaka uğruyorum.

- Taekwondo'nun sana ne gibi katkıları oldu?

- Açıkçası sağlık açısından iyi desem inanır mısınız bilmiyorum ama yaşanan sakatlıklar dışında sağlıklı ve zinde bir vücuda sahip olmamda çok katkısı var. Bunun dışında kendime olan güveni artırdı. Oldukça geniş bir arkadaş çevresi edindim ki bu benim için sosyalleşme açısından çok önemli. Milli sporcu olduğum için bazı konularda da maddi-manevi ayrıcalıklarım oluyor.

-Savunma sporlarının dünyadaki genel durumu ve ülkemizdeki yeri hakkında bir şeyler söylemek ister misin?

-Son zamanlarda gerek dünyada gerekse ülkemizde ön plana çıktığını düşünüyorum. Özellikle



Münazaralar, Makrofajlıklar, Yarı Finaller, Finaller vs...

İki sınav arası bir sürü münazaradan geçtik, geçiyoruz.

SÜEDA VARDAR



Her şey, sınıfımıza okul içinde gerçekleştirilecek münazara yarışmasının duyurusunu yapmaya geldiklerinde Feyza'yla (Hacıoğlu) göz göze gelmemizle başladı. Doğrusu aklımızda münazaraya katılmak gibi bir fikir hiç yoktu. Ama o anda o kadar cazip gelmişti ki birbirimize bakıp "Haydi" dedik, "Haydi katılalım!"

Bu serüven böylece başlamış oldu. Grubumuzun adını Makrofaj koyduk ve işte o çok tantanalı geçen 'Makrofaj'lığımız böylece başladı.

Aslında bu yazının konusu okul içinde gerçekleştirilen münazara yarışmasının gidişatı hakkındaydı. Münazara yarışmalarının birçok açıdan tartışmaya yol açan konu tespiti meselesi üzerine görüşlerimi paylaşmıştım. Ne var ki Fatih İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün gerçekleştirdiği Liseler arası Münazara Yarışması'na okul ekibi olarak ka-



tılıp yarı finale çıkma başarısı göstermemiz, yazıyı yeni baştan kaleme almamı gerektirdi.

(Bu arada okuldaki yarışmada Makrofaj ekibi olarak finale çıktık. Finalde 9-F sınıfı başarılı sunumu ile şampiyon oldu, biz ikincilikle yetindik).

18 Mayıs tarihinde gerçekleşecek olan yarı final karşılaşmasında rakibimiz; Uluslar arası Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam Hatip Lisesi...

Oldukça zorlu geçeceğini düşündüğümüz yarı finalde savunacağımız tez de oldukça zorlu ve detaylı bir konu: "Avrupa Birliği'ne Girmeliyiz".

Hazırlıklarımızı yoğun bir tempoda sürdürüyoruz. Çalışmalarımızda yardımlarını esirgemeyen hocalarımıza bir kez daha teşekkürü borç biliriz. Yarı finali de geçip bir an evvel finalde yarışmak istiyoruz.

Okuldaki ikinci ortak sınavlarımız da kapıda çünkü...

uluslar arası başarıların duyurulması sebebiyle son birkaç yıldır aileler çocuklarını bu sporlara yönlendiriyorlar. Spor ve zinde bir yaşam için vücudun neredeyse tamamını çalıştırması nedeniyle çok tercih ediliyor. Ayrıca güvenliğini sağlamak isteyenler de bu sporlara yöneliyorlar. Çok yönlü olması nedeniyle revaçta olan bir spor alanı.

- Taekwondoya başlamak için neler gerekir?

Öncelikle hangi kulübe giderseniz gidin disiplininiz olmadığı sürece kimse sizi bünyesinde barındırmaz. Saygı ve sevgi en önemli unsurlardan biridir. Bunun dışında esneklik, sürat ve kuvvet sizi kaliteli bir sporcu yapmada altın kurallardır. Ayak oyunlarını ve akli kullanmak son derece önemlidir. İyi bir fizik de size avantaj sağlar. İşin duygusal yönünden bakarsak da asla



pes etmemek ve azimli olmak, başaracağına inanmak ve cesur olmak bu sporun olmazsa olmazlarındandır.

- Sokakta bir kendini bilmez sözlü tacizde bulunursa ağzını burnunu kırar mısınız? Ne yaparsınız?

- Tabii ki böyle bir şey yapmam. Her canımı sıkıca dövseydim etrafımda insan kalır mıydı, hiç bilmiyorum. Bu gibi durumlarda sakinliğimi korumayı başarabiliyorum.

Taekwondo bir savunma sporu olduğu için saldırgan özellikler taşıyıyorum. Bu yüzden bana karşı bir saldırı olmadığı sürece atağa geçmem. Sınırlarımı fazlasıyla aşan biri olursa dilimi, kelimelerimi iyi kullanmayı tercih ederim. Her ne kadar bu sporu yapıyor olsam da adam dövmenin hoşuma gittiği söylenemez.

Müzehhibe ve Ebruzen Eğitimci HATİCE YÜCEL:

“Gelenekli Türk sanatları, her şeyi hızla tükettiğimiz bu dünyada inatla iyiye, güzele dair bir şeyler kalsın çabasıdır.”

BEYZANUR UZUN

Ebru ve tezhip... Unutulmaya yüz tutmuş, bizleri manevi açıdan besleyen Türk sanatlarımız. Ebrunun huzur verici motifleri, suda ilerleyen dağılımları, tezhibin ince dokunuşlarıyla oluşturduğu o muazzam görüntü beni ben-

den alıyor. Gelenekselliğiyle, tarihiyle, desenleriyle daha da sayabileceğim pek çok etkileriyle göz dolduran ebru ve tezhib sanatlarını icra ederken aynı huzuru, şevki, ruh dinginliğini çok fazla tatmaktayız.

Bu sanatlarla ilgilenmemde bana yol göstericilik yapan, emeğini akıtan çok değerli hocam, müzehhibe ve ebruzen sanatçısı Hatice Yücel'le sizler için bir röportaj yaptım. Keyifle okuyacağınızı umuyorum.

- Hocam, bu geleneksel Türk sanatlarına ilginiz nasıl başladı, nasıl gelişti?

- Tezhip ve ebru sanatı ile tanışmam, ilköğretime başladığım zamanlarda babamın bize Osmanlı dönemine ait tarihi kitaplar okutmasıyla başlar. Dinlediğimiz hikayelerin geçtiği tarihi mekanların birçoğu gelenekli Türk süsleme sanatı olan tezhiple bezenmişti. Bu tarihi mekanlar yaşadığım semtte olunca o mekanları sık sık görme imkanı buldum ve babamın açtığı o pencereden güzelliğin peşinde, güzeli arama duygusu içinde oldum ve bu arayış tezhip ve ebru sanatıyla tanışmama vesile oldu. İcra ettiğim sanat eserleri ve yetiştirdiğim öğrencilerimle bu köklü ve bizi dünyada eşsiz kılan hat, tezhip, ebru, çini, minyatür gibi gelenekli sanatlarımızın gelecek nesillere aktarılmasına vesile olabilirsek ne mutlu bize...

- Bu sanatlarla ilgilenmenin meşakkatli tarafları da var, muhakkak. Bunlardan bahsedebilir misiniz?

- On yıl geriye gittiğimde, evet çok meşakkatli, zahmetli, uzun süren bir eğitim süreci... Bilhassa çok sabır göstermem gerekti. Tezhip sanatı, malzemeleri açısından masraflıdır. Maddi açıdan zorlandığım zamanlar oldu.



Öyle ki temel ihtiyaçlarımı erteleyip tezhip için gerekli olan altın, hat yazısı, fırça gibi malzemeleri aldığım olmuştur. Bazen zorlandığım halde yaşadığım bu güzel şehir İstanbul'a ve bu şehri bize emanet eden atalarımıza vefa borcunu ödemek ya da her şeyi hızla tükettiğimiz bu dünyada inatla iyiye, güzele ait bir şeyler kalsın çabasıyla bu sanatları öğrenmeyi ve öğretmeyi sürdürmeye çalışıyorum.

- Çok teşekkür ediyoruz hocam; elinize, emeğinize sağlık.



Kutlu Doğum Haftası Etkinliklerimiz

*Sen Ey Sevgililer Sevgilisi,
ben sustum, sen söyle sensizliğimizi...*

SÜEDA VARDAR



Doğduğunuz gündü Efendim, güneş varlığınıza gün yüzü gördü. Geldiğiniz sabahı Efendim, gelmeniz cümle gelmelerin gelişi oldu. Geldiğiniz andı Efendim, beklemelerin hepsi cennet oldu. Zaman güldüğünüzde anlam buldu. Ne iyi ettiniz de geldiniz, hoş geldiniz.

“Âlemlerin Efendisi” her daim hamd telaşındadır, şükür sevdasındadır. O yüzden adı Muhammed’dir. Bülbülün, aşkıyla gülün güzelliğine sestem yapraklar eklemesi gibi O da var olanların güzelliğine hayranlığını ifade ederek âleme insanca hayranlık yankıları ekler. Güzellik, muhatabını onun gözlerinde bulur, varlık onun takdiriyle anlam kazanır. Biz de bu yıl da O’nunla anlam kazanmaya, O’nu anlamaya ve O’nu yaşamaya çalıştık.

Senin bakışın ki, cümle zehirlerin çaresi. Bakışınla söndür içimizdeki ateşi. Biz huzuru komşuya duyarsızlıkta biliyoruz. Rahatımızı yetim ve öksüzü unutmakta arıyoruz. Sen, komşusu açken



tok yatan bizden değildir derken biz bencillik etmeyi başımıza yastık eyliyoruz. Seni sevmeye ayarlı gönlümüzün Kabe’sine biz ne fitneleri buyur ediyoruz. Öfkeler dikiyoruz gönlümüzün baş köşesine, nefretler ekiyoruz fitratımızın temiz bahçelerine. Mutsuzluk ürettik Ey Nebi, “komşumuz aç mı acaba?” diyenlerin medeniyetini kuramadık.

Her birimiz tek kanatlıydık, ancak birbirimize sarıldığımızda uçabiliydik. Senin herkesi her an kucaklayan yağmur olduğunu bilemedik. Aldandık Ey Efendimiz, inandığımızı insanlığa çok gördük. Biz senin gibi olamadık, bir olamadık, paylaşmadık, sevmedik. “Ey Allah’ın kulları, kardeş olunuz!” ayetini görmezden geldik.

Ayağı kanarken bile ayağını kanatanların bağışlanmasını dileyen eşsiz merhamet sahibi, yeniden niyetlendik. Senin merhametini anlatmayı bu sene yeniden dile aldık, “Onlar bilmiyor, bağışla onları” der misin? Bizim bağışlanmamız için de dua eder misin?

Sen Ey Sevgililer Sevgilisi, ben sustum, sen söyle sensizliğimizi.

“Sözümüz sensin Ey Resul, sözüm sanadır, sözüm sendedir.”



KANAVİÇE’Yİ SAHNELEYECEĞİZ

Tiyatro ekibimiz bu yıl Turgut Özakman’ın Kanaviçe isimli tiyatro eserini çalışıyor.

Hazırlıklarına devam ettiğimiz Kanaviçe oyununu Haziran ayı içerisinde okulumuzda sahneleyeceğiz.

Bu arada yönetmenimiz Zuhâl Küçük hocamıza, geçirdiği kazadan dolayı buradan da geçmiş olsun diyor, bir an önce aramızda görmek isteğimizi yineliyoruz.

Uyurken Büyür Çocuklar

AYŞENUR ULU



Balat sokaklarını, dik yokuşlarını durmadan adımlayan bir adam vardı vaktiyle. Ne zaman yolda rast gelsek selam dahi vermeden yürümeye devam eder, biz durdurmak için teşebbüste bulunsak bakışları bizi bulmazdı. Çünkü iri gözleri hep gökyüzünde dolanırdı. Bazı çocuklar onun mimiksiz suratını ve neredeyse dışarı fırlayacak olan gözlerini korkunç bulur, onun mahalleden geçeceği saatte sokakta olmazdı. Cesaretli ve biraz da arsız olanlar ise peşine takılır, grubun lideri O'nun donuk suratının taklidini yapar ve diğerlerini güldürürdü.

Bu işten sıkılanlar, bakışları gökyüzüne kilitlenmiş adamı sözle rahatsız etmeye çalışır ve kızmasını beklerdi. Fakat adam sanki bambaşka bir dünyadaymış ya da etrafında bir duvar varmış gibi sözleri duymaz yahut onlara kulak asmazdı.

Umursamazlık birkaçının gururuna dokunur ve yarın tekrarlamak üzere takibi bırakırlardı. Azalan grup da ilginç bir şey çıkmayacağını anlayınca yavaş yavaş dağılırdı. Çocuklar adamın peşini bırakınca rahat bir nefes alırdım.

Yine böyle bir gündü; birkaç arkadaşla kahvede oturup sohbet ediyorduk. Masa cama yakın bir yerdeydi. Az sonra yavaş adımlarla yokuşu çıkan ve bakışlarını bir an olsun gökyüzünden ayırmayan O'nu gördük.

Yanımdaki arkadaşım Celal'in yüzünde muzip bir gülümseme yer edindi. Ne yapacağını anlayınca kafamı iki yana salladım. Tüm günü kahvede geçirdiğinden, kendine bir eğlence arıyordu ve bu fırsatı kaçıramazdı. Hemen ayaklanıp adam uzaklaşmadan yetişti ve nasıl ikna ettiyse kapıdan beraber girdiler. Bir diğer arkadaşım yan masadan bir tabure çekti.

"Talatçığım ver abime bi' çay!"

Kahve halkı elindekileri bırakmış bizim masaya ve mısfire odaklanmıştı. Tabureye oturup gözlerini tavandan almayan halini görünce büsbütün hayret içinde kaldık.

Bizim münasebetsiz bakışlarımız dahi onu yukarı bakmaktan alıkoyamamıştı.

Biraz sonra Celal'in istediği çay geldi.

"Bak abiciğim Talat müthiş çay yapar. İç de için ısınsın."

Hiçbir şey değişmedi suratında. Bir heykel bile O'nun

kadar ruhsuz bir surata sahip olamazdı.

Celal vazgeçmedi; bir kere koymuştu kafasına onu konuşturmayı. Hem bütün mahalleye rezil olmak da istemezdi.

"Abi nerede yaşarsın sen? Kılığından belli buraların adamı olmadığın."

"Burada değil evim."

Sanki duyulmadık, bilinmedik bir şey, söylenmedik bir söz çıkmıştı ağzından. Herkes şaşkınlıkla O'nu seyrediyor, ağzından çıkanın gerçekliğini tartıyordu zihninde.

"Ne diye buralarda dolaşırsın o vakit?"

Sorunun içindeki fazla merak beni bile rahatsız etmişti. Önümde duran gazeteyi alıp rastgele bir sayfa açtım. 'Hemen şimdi gitse, kendini bu durumdan kurtarsa,' diye söyleniyordum içimden.

"Güzel buralar, çocuklar da seviyor beni."

Cevabına yüzümü ekşittim. Bu kadar iyi niyetli insanlar beni rahatsız etmişti daima. Arkadaşım sohbet açabilmesinin gururuyla daha da şevklendi ve asıl soruyu uzatmadan sordu.

"Gözlerin abi, neden hep yukarılarda?"

Bu soru adam sokaklarımızda dolanmaya başladığından beri benim de aklımı kurcalıyordu. Gazeteyi masaya bırakıp bakışlarımı adama çevirdim ve cevabı merakla beklemeye başladım.

Diğer herkes de benim gibiydi fakat adam sanki bizi daha da meraklandırmak ister gibi sessiz kalıyordu.

Hayır, aslında biz O'nun kendi başınalığını bölmüş, huzurunu kaçırmıştık. Bu yüzden cevap vermek istemiyor olması daha muhtemeldi. Fakat yine de onun hakkın-da kesin bir karara varmak imkânsız geliyordu.

"Bir keresinde," dedi ve kafasını indirip önündeki çaya baktı. Bu hepimiz için yeniydi.

İlk defa O'nun gökyüzünden veya tavandan başka yere baktığına şahit oluyorduk. Çay bardağını eline alıp çaydan bir yudum aldı ve tabağa geri koydu.

"Annem bana hayatın uyumaktan farksız olduğunu söylemişti."

Desteklemek için kafamı salladım.

"Sonra erkenden uyandı."

Bakışları tekrar tavana kilitlendi. Bedenimin her yanını kavuran bir ateş vardı.

Anlatmasını, sefil hâlimizi daha da ortaya çıkarmasını

istemiyordum. Anlattıklarının ağırlığı çoktan çökmüştü omuzlarıma; muhtemelen tüm kahve halkının omuzlarına. Kimisi rahatsız olup döndü kartının başına. Bense onlar kadar şanslı değildim. Adam tam karşımda oturuyordu ve gözlerimi O'ndan alamıyordum.

“Şimdi ben de yukarı bakıp artık uykumu aldığımı anlatmaya çalışıyorum anneme; uyanmak istediğimi söylüyorum.”

Birden gülümseyerek bana baktı. Öyle candan gülümsemesi olan biriyle ilk defa karşılaşmıştım ve ne tepki ve receğimi şaşırır durumdaydım.

“Annem hep böyleydi işte. Uyumam gerektiğini söyler dururdu. Uyurken büyümüş ya çocuklar.”

Ben de O'na gülümsemek istiyordum ama sözlerinin acılığı canımı yakıyordu.

Ve ayaklandı.

“Çay için teşekkürler. Allah'a ismarladık,” dedi, kahveden çıktı. Az sonra da gözden kayboldu.

Her daim tantanalı olan kahveden hiç ses çıkmıyordu. Celal'e çevirdim bakışlarımı, utançtan kıpkırmızı kesilmişti. Onaylamaz şekilde başımı salladım ona ikinci defa. Özür diler gibi bakıp kafasını eğdi ama özür dilenecek kişi çoktan kahveyi, belki mahalleyi terk etmişti.

Sonraki gün Celal, ben ve bir arkadaşımız yine kahvede aynı masada oturuyor ve adamın geçmesini bekliyorduk. Geçmesi gereken saatte geçmedi. Hatta akşama geçer diye bekledik; sonuç aynıydı. Her gün ümitlerimiz tükene tükene, vicdanımız sızlaya sızlaya gelmesini beledik.

Belki artık bu mahalledeki huzuru kaçtığından uğramıyordu buraya. Belki de annesi oğlunun uyanması gerektiğine karar vermişti.

Bilemedik.

Öyle değil mi defter?

ESMA TUĞÇE KİREŞÇİ

Bir defter. İçine yazılar, bilgiler yazılmış. Ama aynı zamanda kirlenmiş, beyazlığını yitirmiş. Sahibi kalemiyle ona bir şeyler yazarken bir kenara da acılarını, mutsuzluğunu karaladı belki. İşte bu defter de yaşar bu acıları, o da mutsuz olur sahibiyi birlikte. Her ele alınışında bir heyecan, bir endişe kaplar defteri. Çünkü kestiremez neler yazılarak ya da çizilerek canının yanacağını. Ve nihayet açarlar kapağını. İçindeki her sayfada yarım bırakılmış hikayeler vardır bu defterin. Hepsi bir umutla başlanmış ama bir umutsuzlukla yarım bırakılmış. Düşünür defter “Acaba bugün neleri yazıp yarım bırakacak.” Ama bir terslik olur. Bu sefer sahibi tam anlamıyla müthiş bir hikaye yazar. Defter buna çok şaşırır. Üstelik canı önkilerden daha çok acımıştır. Çünkü sahibi o kadar heyecanlıdır ki hikayeyi yazarken kalemi sımsıkı tutup bastırıldığından parmak eklemleri bembeyaz kesilmiştir. Defter hikayeyi bir yerlerden hatta birçok yerden tanır. Çünkü bu yazılar sahibinin daha önce yarım yarım yazdığı hikayelerin anlamlı bütünüdür. Sahibi o hikayeyi defterden koparır. Defter adeta tarifsiz bir acıya bürünür. “Keşke” der. “Keşke ben de onların saçını çekebilseydim bana böyle yaptıklarında.” Sonra kendi acısını unuttur, aklına tamamlanmış hikaye gelir. Defter tam “Nasil yazdı ?” diye düşünürken sahibinin yanındaki – defterin henüz gördüğü- kız ile ko-



nuşmaya başlar. Defter bunları diler ve tek tek yorumlar. Çıkardığı sonuç ise defterin sahibi daha önceleri bu kıızı seviyormuş. Ama bu kız onun duygularını öğrendiğinde buraya gelip onu azarladı ve ondan uzak durması gerektiğini yoksa onu herkese rezil edeceğini söyledi. Bu yüzden sahibi kız gelirken heyecanlanıp hemen sayfayı koparmıştı. Aslında amacı ona vermektir bu değerli sayfayı. Ama her şey umduğu gibi olmamıştı sahibinin. Defter bir

an için düşündü. “Acaba o müthiş hikayeyi çöpe mi atacak yoksa sayfalarımın arasına mı sıkıştırarak ?” diye. Sahibi bu sefer de onu şaşırtmıştı. Defteri de hikayenin olduğu yaprağı da alıp okulun bahçesine çıktı. Okul yüksek yerde olduğu için her yerden rüzgar esiyordu. Defter sahibinin yapacaklarını merakla izliyordu. Sahibi hikayeyi katladı, katladı, katladı... Özenle kıvırıyordu her bir kenarı. Çok güzel bir uçak olmuştu. Sonra sahibi bu uçağı şiddetli ama çok güzel esen bir rüzgara teslim etti. Ve alayla şöyle dedi: “Ben özgür değilim. İç dünyasına hapsolmuş bir mahkumum sadece. Belki... Yani belki de iç dünyamı döktüğüm bu kağıdı özgür bırakırsam, bir gün beni de bulup özgür bırakır. Öyle değil mi defter ?” Defterlerin konuşmadığını biliyordu çünkü. “Aynen öyle...” dedi defter içli içli. Ama onun bu söylediğini ondan başka kimse duymazdı.

İstanbul'u Anlamak

FATMA AY



Gün ağarmaya başlayınca Kadıköy vapuru yolcularını öteki kıyıya taşımak için limana yaklaşır. İstanbul için yeni bir gün. Yeni umutlar, yeni hayal kırıklıkları, belki de bazılarının hayatta geçireceği son gün.

İstanbul. Kalabalık içinde yalnızlık, yalnızken kalabalık hissedeceğiniz, buram buram özgürlük, aşk kokan şehir. Galata ise o sırada izler durur İstanbul'u. Tüm görkemli güzelliği ve duruşuyla hayran bırakır kendine herkesi. Rivayete göre boğazı dantel gibi süsleyen Kız Kulesi bile aşkırtır Galata'ya.

İşte bu şehir, bu kent, bu medeniyet bazen yeni bir sayfanın açıldığı yer iken, bazen de hayal kırıklığının başkenti oluveriyor. Bazen umuda başlangıç iken bazen de alçak gerçeklerin gözler önüne serildiği yerdir.

Kaleme alınması için seçilecek muazzam yerlerdendir İstanbul. Gittiğiniz her semtte sizi edebiyat, tarih belki de bir vahşet karşılayabilir. Hayallere dalabileceğiniz muhteşem bir atmosferde aniden gerçekler ile yüzleşeceğiniz bir şehirdir İstanbul.

Süleymaniye Camisi'nin avlusunda arkadaşlarımla fotoğraf çekmesini beklediğim bir gün, benden biraz uzakta olan çiftin konuşmalarını duydum. "Belki de anlaşılmayı bekliyordur İstanbul" dedi adam. Belki de gerçekten anlaşılmayı bekliyordur İstanbul. Şahit olduğu aşkları, yaşamları, umutları, özgürlük için yapılan savaşları, vahşeti, hastalığı, iyiliği ve kötülüğü anlatmayı bekliyordur.

İstanbul'u anlamak için boğazı dinleyin. Her bir dalgasında anlatır gerçekleri. Sert dalgalarıyla, savaşı gösterir. Kıyıya vuran narin vuruşlarıyla sevgiyi, umudu, mutluluğu anlatır. Haydarpaşa Garı'na ayak basın daha sonra. Haydarpaşa, şehrin başkentidir. İstanbul ile tanışma noktası olan bu yerde, trenden iner inmez milyonlarca farklı ırka, dile, dine sahip insan silüetiyle karşılaşacaksınız.

Tam orada, günün her saatinde bir insanla karşılaşabilirsiniz. Kimi evinden dönerken, kimi evinden yeni çıkmıştır. Kimisi de zaten hep oradadır.

Güneş batıp ay yüzünü göstermeye başladığı an, İstanbul'un masumluluğu yavaş yavaş silinmeye başlar.



Gökyüzüne baktığımızda karşılaşmak istediğiniz yıldızlarla kaynaşan bir ay manzarasıyken, beton yüksekliklerden oluşan birtakım binalar görürsünüz. Etrafta hakim olan bir sessizlik yoktur elbette. Gece hayatı denilen kısma geçmiştir İstanbul.

Gündüz vakti gözüne batan dikilmiş binalar, başını zı ağırtacak kadar sıkıntıya sokan İstanbul trafiği, yerini parlayan sokak lambalarına ve kendi çapında eğlenen insanlara bırakmıştır.

Nitekim, İstanbul her şeyiyle İstanbul'dur. İstanbul'u ancak yaşadığınız kadar anlarsınız. Ve Kavafis'in de dediği gibi "Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın. Bu şehir arkandan gelecektir."

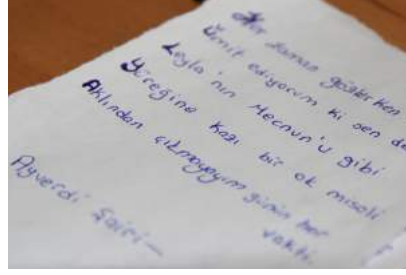
Fata Romantik

Ahmet Mayalı hocamız, "Dergi için ne yapabilirsiniz?" diye sorunca "Ne isterseniz yaparız." demiş bulunduk. "Fotoroman yapın." dedi, biz de yaptık. Olmuş mu acaba?

RABİA ALEYNA MİSİRLİ
ELİF YESİN



Yine sıradan bir güne devam ettiğimi sanırken başlamıştı her şey. Beden dersinden çıkıp sınıfa girdiğimde sıramda gördüğüm şiirle afallamıştım.



Bu gerçek olabilir mi? Böyle bir hikayenin baş karakteri gerçekten ben olabilir miyim?



Ertesi sabah biyoloji laboratuvarında çiçeklerin üstünde bir notla karşılaşmıştım ve böylece şiirin bana olduğu kanıtlanmıştı.



Bundan sonra gizemli şairimi bulmak bana düşüyordu. Bunu nasıl başaracaktım ki?



Biraz yalnızlık benim için iyi olacaktı. En iyi seçim bahçede biraz hava almaktı.



"Bir dakika! Ya şair şu an etrafımdaysa?"



"Acaba bunlardan biri miydi yoksa?"



Başımdaki gerçekten büyük bir belaydı!



Şairin biraz beklemesi gerek, çünkü halletmem gereken bir araştırma ödevi vardı. Bunun için kütüphaneye gitmeliydim.



"Elime bir sürü kitap alırsam filmlerdeki gibi müstakbel sevdiğimle çarpışır mıydım ki acaba?"



ÇOK HEYECANLI ÇOK



Ve işte o an...



... Ve şairle karşılaşma umuduyla yoluma devam ettim.



Ertesi gün: O gün sabah evden çıkarken telefonumu şarjda unutmasaydım belki de derse geç kalmayacaktım ve böyle bir şey olmayacaktı. Bu yüzden telefonumu ÇOK seviyordum.



Birkaç soru çözdükten sonra tabii ki çok sıkılmıştım. En iyisi biraz atıştırmaktı.



Bu yaşadığım üçüncü şoktu ve sanırım daha sürprizler bitmemişti.



"Ertesi sabah spor salonunda" yazıyordu notta.. Sadece o kadar.



Yazma sırası bendeydi, tabii yazabilirsem...



Şiir yazmanın ne kadar zor olduğunu anlamıştım. Kendimce bir grafik-tasarım yaparak Tülay ablaya verdim. Çok şiirsel oldu.



Şiirsel...



Ertesi sabah heyecanla spor salonuna çıktım.



Ama beni bekleyen ne biri vardı



Ne de bir şey...



Taa ki üniversite tercihi için okula geldiğim o güne kadar...